

SZILÁGYI ANDOR
K É Z F O G Ó

Nagy nemzeti hisztériumjáték

1991

KUDELKÁNÉ (50 éves)	SZTALIN
MARGIT (24)	KORTSMAGEŐZ (45)
PÁNTLIKA (18)	I. ISTVÁN (40)
GÖRGEY ARTÚR (173)	GELLÉRT PÜSPÖK (47)
KOSLAPICKA (55)	WILLIAM HANNA (37)
NYAKTEKERCS (36)	JOSEPH BARBARA (36)
KECSKELÁB (58)	II. LAJOS (18)
RÉZELEJ (25)	FERENC JÓSKA (75)
BAROMARC (25)	VASTÜDŐ (PULITZER JÓSKA, 16)
PETŐFI SÁNDOR	CSÍNOM PALKÓ
SZAMUELY TIBOR (16)	CSÍNOM JANKÓ
PEPÁS PESTA (RIEGER PÁLNÉ, 60)	BATU KÁN
II. SZULEJMÁN (496)	tatárok
HITLER	

ELSŐ FELVONÁS

Baloldalt Kudelkáné fistes-füstös konyhája avagy a Fogadó Máriához konyhája. Balra kamraajtó. A fehérre meszelt falakon rézedények, üstök, kisebb-nagyobb réz- meg fakanalak, vaslábasok, fadézsák. A rusztikus, ácsolt polcokon flaskák, üvegtégelyek stb. A sötétre festett gerendázatról szárított növények lógatják leveleiket: petrezselyemzöldek, kakukkfűbokoréták, babérkoszorúk, zsályakötegek, hagyma-, fokhagyma-, paprikafonatok, aszalt szőlőfürtök stb. A nyitott tűzhelyeken kondérok, fazekak stb. A parasztszekrényekben tányérok, poharak stb. A tűzhely körül Pántlika sürgölődik-forgolódik. Térül-fordul, tesz-vesz stb. Néha-néha belepillant egy nyitott könyvbe, verset tanul. A Nóta a halott szüzzről című Ady-költeményt biflázza. Emelgeti a fedőket, sóz, fűszerez, és kitekint a kicsiny ablakon a folyóra. Elméláz, majd nagyot sóhajt és tüsténkedik tovább. „Szép volt még, mintha élne, kemény mellén virágok...” Pántlika kiegyenesített derékkal a melleire pillant.

Jobboldalt a konyhától kármentővel elválasztva a Fogadó Máriához fogadó ivója. Az ivó kétszer akkora alapterületű, mint a konyha. A kármentő mellett ajtó. Az ajtótól jobbra, a falon Petőfi Sándor Petőfi-galléros „élő” képe. A lánglelkű poéta „élő” arca könyékre támaszkodva épp az égből merít ihletet. A festett asztalon papír, Petőfi „élő” kezében kihelyezett lúdtoll. Festett könyöklő karján nemzetőrszalag, markában hosszú szárú pipa. Az asztalon gyertya fénye imbolyog. A Petőfi-képtől jobbra Feren József-portré. Távolabb kicsiny ablak, a konyhabéli párja; mellette bejárati ajtó és durva lépcső, amely az emeletre vezet. Az ivóban súlyos faasztalok, székek, a fal mentén lócák. A kármentő és az ajtó közötti asztalnál üldögél karját ölébe ejtve, lehajtott fejjel Pepás Pesta. Mélyen homlokába húzott kendője eltakarja az arcát, fekete rámás csizmája kivillan bokáig érő, hosszú, fekete bőszoknyája alól. Előtte az asztalon kancsó meg pohár. A bejárati ajtó mellett bóbiskol II. Szulejmán török szultán. A középső asztalnál

az agg Görgey Artúr tanyázik. Előtte nyitott utazókoffer. Görgey Artúr végigsimít ősz sörtehaján. Honvédtábornoki egyenruháját hajtogatja nagy odafigyeléssel. Akkurát bezárja a koffert, letelepszik. Elszenderedik. Petőfi eltűnik a képből. Kint lövés dörren. A konyhában Pántlika felsikolt és az ablakhoz szalad. Görgey felriad. Megropogtatja öreg csontjait

GÖRGEY Az angyalát, / Öreg csontjaim...

Görgey az ivó ablakához lép, kinéz. Kinyílik a Petőfi-kép. Petőfi Sándor kilép a keretből, és kezében egy frissen elejtett nyúllal átmegy az ivón. A konyhában mosolyogva körülnéz. A nyulat leteszi az asztalra, zsebéből pipát húz elő. Rágyújt. Az ablak előtt pipiskedő Pántlikát gusztálja. Hetykén a farára sóz: „pimm!”. Pántlika, mintha darázs csípte volna, megfordul – de nem lát senkit a konyhában. Értetlenül simogatja az illetett fertályt. Beleszimatol a levegőbe

PÁNTLIKA Arany, ezüst! / Pipafüst! (Meglátja a nyulat az asztalon. Összecsapja a tenyerét) Ó, szentséges / szüzanyám!

Petőfi Sándor még kétszer a lány farára üt: „pamm-pamm”, azzal elégedetten kísétál a konyhából. Görgeyvel találja magát szemben

GÖRGEY (holtra váltan) Szent szüz... segíts! / Sándor, te itt?!

PETŐFI (vidáman tiszteleg az agg tábornok előtt) Mon generál...

Görgey ösztönösen viszonozza a köszöntést. Petőfi a tisztelgő Görgey fogai közé akasztja a pipát. Görgey mozdulni sem mer, így áll tisztelgésbe meredten (amíg csak be nem lép Kudelkáné és a lánya, Margit). Petőfi megkerüli a sóbálvánnyá vált Görgeyt, és tollát a tintába mártva Ferenc József orrára pötytyint egy pontot, majd elfoglalja eredeti helyét a vásznon. A bejárati ajtón Kudelkáné és Margit jön be

KUDELKÁNÉ (körülnéz) Takarítani / kéne mán. / Leporolni...

MARGIT Artúr bátya / mér haptákol?

KUDELKÁNÉ Hát magát, kend / meg mi lelte?

GÖRGEY Nem is tudom... / Csak úgy, lelkem. (*Szájából földre hull a pipa. Szemét kinyitja, a Petőfi-képre néz. Petőfi rákacsint*) Azazhogy él / a Sándor!

KUDELKÁNÉ Hogy kicsoda?! / A Sándor élne?! / A bor! Attól / olyan elméje / merthogy máshogy / nem lehet.

Margit felemeli a földről a pipát, odaadja Görgeynek

GÖRGEY Ím, e csibuk...

KUDELKÁNÉ Szutykos, bűdös! / Semmi haszna. / Orrom, tudóm / nem állhatja.

GÖRGEY Tőle kaptam! (*Petőfi felé int*) Számba dugta...

KUDELKÁNÉ Kicsoda?

GÖRGEY (*a kép felé int*) A Sándor.

KUDELKÁNÉ Mondom, hogy a bor / meg a kor / eszét vette, / nincs mese. Hisz / főstött kezében, / főstött pipája! / Nem látni / nem lehet!

GÖRGEY De ha mondom, / ím, e csibuk, / tőle kaptam! / Bizonyságul...

KUDELKÁNÉ Hát kigyelmed / tudja-e, hogy / mit beszél?

GÖRGEY (*Pepás Pestához*) Pesta, Pesta! / Te is láttad...

MARGIT Pesta bátya?

Pepás Pesta nem mozdul

KUDELKÁNÉ Még hogy Pesta, / Pepás Pesta?! / Mint tanú! / Ez kéne még, / semmi több!

GÖRGEY Pepás Pesta, / mondd meg nekik! / Látnod kellett / neked is!

KUDELKÁNÉ Hisz, ha látta! / Nyelve néma, / nem forog...

GÖRGEY Majd a szultán!

MARGIT A Szulejmán?!

KUDELKÁNÉ Négyszázkilenc- / venhat éves! / Füleit a / pók befonta. / Eszét lengi / könnyű pára. / Nem is látja, / Nem is hallja – / máshol van a / birodalma.

Pántlika jelenik meg, magasra emelt kezében lengeti a nyulat

MARGIT Pántlika!

PÁNTLIKA Tén'sasszonyom... / ezzel itten...

KUDELKÁNÉ Mi az, te lány, / mit akarsz?

PÁNTLIKA Itt e nyúllal...

KUDELKÁNÉ Micsoda?

PÁNTLIKA Mi legyen?

MARGIT Mi az ottan?

PÁNTLIKA Nyulambulam. / Egy kis süldő...

KUDELKÁNÉ Honnan vetted, / vagy ki hozta?

PÁNTLIKA Az asztalról, / ahol leltem. / Hogy ki hozta, / honnan tudjam...

MARGIT Pántlika!

KUDELKÁNÉ Mi az, itt ma / mindenkinek / esze ment?!

PÁNTLIKA Azt hittem, hogy / maga küldte, / azért kértem: / mi legyen?

KUDELKÁNÉ Ki járt itten? / Szomszéd? Kupec? / Ismerős?

PÁNTLIKA Senki, senki! / Durr, egy lövés, / semmi több.

KUDELKÁNÉ Lövés? / Milyen lövés, / mondd, te lány!

PÁNTLIKA Puska vagy mi! / Durr! Hát lövés! / Mint a többi. / Tudnám, hogyha / hallanám!

KUDELKÁNÉ Ágyúlövés, / vihar készül – / azt jelezte?

PÁNTLIKA Nem, tén'sasszony! / Durr! Tán puska! / Ejh, hát mondom! / Megmondanám, / hogyha tudnám!

GÖRGEY Pesztolyból jött, / nem mustélyból. / Füleimnek / ösmerős.

MARGIT Maga látta, / Artúr bátya?

GÖRGEY Látni azt nem, / de hallni, halltam...

KUDELKÁNÉ Ami pedig / fontos lenne, / azt nem látta / senki sem.

PÁNTLIKA Nekem nem hisz, / de Görgey / tábornoknak / hinne tán?

KUDELKÁNÉ A tábornok úr / nagy pecás! (*Görgey felemeli a kezét, hogy tiltakozzon*)
És még akkor / nem is mondtam / túl sokat. (*Görgey összecsattintja a bokáját,*

*meghajítja ősz fejét. Kudelkáné elveszi a nyulat Pántlikától) Szép kis állat, / bárki hozta,
/ idedugta, / rosszat nem tett, / annyi szent!*

*A lépcső felől csikorgó lépések zaja hallatszik. II. Lajos talpig vasban lépeget le a
lépcső fokain. Fején rostélyos sisak. Súlyos léptekkel átvonul a szobán. A középső ajtó
előtt megtorpan. Gondolkodik, megfordul. A bejárati ajtóhoz lép. Kimegy. Kudelkáné –
kezében a nyúllal – az ablakhoz szalad. Hosszan a vitéz után tekint*

GÖRGEY Talpig vasban, / nehéz vértben, / háborúban! / Az volt ám az / igazi!

KUDELKÁNÉ *(felhevülten)* Ez ám a férfi! / Egy merő vas / meg acél! / Semmi puha –
(Magához öleli a nyulat) műanyag! / Boldog lehet / nő, ki bírja, / a szívét fogja / két
marokra!

MARGIT Iszik, mint egy / kefekötő!

PÁNTLIKA Szaval, hadar, / úgy igyekeznek, / nyelvét nyeli, / lábát töri – / csepürágó, /
nem egyéb...

KUDELKÁNÉ Mint egy király, / oly sudár!

MARGIT Hazug világ, / nem egyéb...

KUDELKÁNÉ Jaj, csak nehogy / baja essék! / Mint a súlyos / kalapács, / ha elmerült /
a szennyes árban – / sose többé / nem láthatja / napvilág!

PÁNTLIKA Kerált játszik, / közben kódís! / Lelke lyuklik, / oly szegény!

KUDELKÁNÉ Ostoba lány! / Azt se tudnád, / hová tedd, ha / az Isten / felkínálna /
belőle / egy darabot.

PÁNTLIKA Ebnek vetném, / legyen kutyák / ünnepe!

KUDELKÁNÉ Ostoba lány! / Mind egyforma. / Tán azt hiszed, / azt reményled, /
rímészedé / tán különb?

PÁNTLIKA RIMÉSZ?! *(Sírva fakad. Átszalad a konyhán, eltűnik a kamrában)*

KUDELKÁNÉ Kis mimóza! / Gumipitypang! / Magyar narancs! / Ilyen szolga / csupa
nyűg! / Mindig csak a / verset bújja, / szívét meg a / búja dúlja! / Margit lányom, / ej,
szaladj csak, / itt az egyik, / másik lábad / ott! / Nehogy nekem / nagyobb baj / legyen!

Margitka Pántlika után szalad

VASTÜDŐ *(beszalad, kezében újságok)* Tatáriában / valami készül? / A telefonnál / a kutyafejű / Batu kán! / Itt az újság! / Megjelent a / Magyar Hajnal!

Mindenkinek kezébe ad egy-egy lapot, azzal kiszalad. Senki bele sem néz az újságba.

Szamuely Tibor arca jelenik meg a bejárati ajtóban

SZAMUELY Nem tetsz'tek / látni erre / barátimat, / a fiúkat?

KUDELKÁNÉ Hóha, hó! / Városon mán / nem is szokik / köszönteni / egyik ember / másikat?

SZAMUELY Jaj, bocsánat! / Kezeiket / csókolom, / mon generál...

GÖRGEY Jó napot!

SZAMUELY Szép napunk van / nemde bár?

KUDELKÁNÉ Milyen frappáns, / milyen úri, / kellemetes / jómodor. / Kit is keres? /

Mondja újra! / Elfeledtem – / meglepett.

SZAMUELY A fiúkat.

KUDELKÁNÉ A firmákat?

SZAMUELY Barátimat / keresem...

KUDELKÁNÉ Jaj, Tiborka, / nehogy aztán / baj legyen!

SZAMUELY Baj? / Mi baj lenne?

KUDELKÁNÉ Tudj' fene! / Világégés, / pokol, bánat...

SZAMUELY Ugyan, ugyan / asszonyom...

KUDELKÁNÉ Tengernyi könny, / éjfekete / gondolák! / Igaz öröm / fiúfűlnek / csak az lehet, / hogyha néki / lány köszön. / Jó Tiborka, / óva intem.

SZAMUELY Ugyan, ugyan, / asszonyom...

KUDELKÁNÉ Nehogy aztán / baj legyen.

SZAMUELY Dehogy, dehogy, / asszonyom...

KUDELKÁNÉ Mer' / bajra baj gyün, / tudja jól! *(Felmutatja a nyulat)* Nézzen erre, / ő se tudta.

SZAMUELY Egy nyúl!

KUDELKÁNÉ Egy élet, / Tiborka, / egy elillant / élet, higgye el! / Hátra vinné / Matuskának? / Bundájának / ára van.

SZAMUELY Hát...

KUDELKÁNÉ Maguknál tán / városon...

SZAMUELY Nem tudom...

KUDELKÁNÉ Hisz kimúlt már – / lőttek neki. / Harangoztak! / Fogja, fogja!
(*Szamuely kezébe nyomja a nyulat*)

GÖRGEY Foglya fogja – / mily jól mondja, / asszonyom.

KUDELKÁNÉ Jaj, / Tiborka, egy / Szamuely csak / nem állhat, mint / pózna állna / bálokon! / Vagy küldjem / magával / Pántlikát? / Pántlika!

SZAMUELY Jaj, csak azt ne! / Megyek már! (*Kiszalad*)

PÁNTLIKA (*a kamrából hüppögve*) Hívni tetszett, / asszonyom?

KUDELKÁNÉ Semmi, semmi! / Megoldódott. / Mint kerek kerék, / úgy halad.

SZAMUELY (*az ajtóban, megint megjelenik az arca*) Hová vigyem? / Hová tegyem, / ezt a szörnyű / bestiát?

KUDELKÁNÉ Matuskának! / Jaj, Tiborka, / a Szilvesztert / csak tán ösmeri? / Neki adja, / és üzenem: / fertály múltán / kéretem!

Szamuely eltűnik. Kudelkáné, jó gazdasszony módjára, körbejártatja szemét az ivón

GÖRGEY Hajdan, egyszer – –

KUDELKÁNÉ Jaj, a kájzer, / Jaj, már megint! / Itt, az orrán, / itt a csúfság! / Itt a pötty!
(*Leveszi a falról a képet. Rápök. Suvickolja*) Mondja, magát / mér' tartom én? (*Görgey tábornok haptákba vágja magát. Bokáját csattogtatja, minden egyes mondatvégnél*) / Kvártélyozom, / jóllakatom! / És magának / semmi dóga! / A képre kéne / csak vigyázni, / hogy ne tudjon / rája szállni / mind, a szutykos / pöcsike!

GÖRGEY Máriára! / A magyarok / asszonyára...

KUDELKÁNÉ Nem olvasta?! / Nem hallotta!? / A cájtungunk / megírta, / forrong
Prága! (*Belekukkantanak az újságba, de azután, hogy egyet-kettőt lapoznának benne,
leteszik*) / Valami Švejk! / Bezsupolták / a jófirmát! / Pedig csak a / képre nézett...
(*Rápök a képre. Suvickolja*)

GÖRGEY Mit pucolja, / tisztogatja!? / Hiszen gyilkos, / jól tudhassa!

KUDELKÁNÉ Tábornokom, / az az idő / már oda!

GÖRGEY (*Petőfi felé int*) Ő se érti!

KUDELKÁNÉ Jaj, Petőfi! / Könnyű néki! / Köd előtte, / köd utána – / de hát nekünk /
itt, ehelyütt / élni kell! / Isten így tesz / próbát rajtunk, / hiszen tudjuk, / ez a sorsunk. /
Ezért vagyunk / magyarok!

GÖRGEY (*előnti a rebellisindulat, rázendít*) Kossuth Lajos / azt üzente, / elfogyott a /
regimentje! (*Kudelkáné és Petőfi Sándor is bekapcsolódik, a képből kikalimpálva énekl
a többiekkel*) / Ha még egyszer / azt üzeni, / mindnyájónknak / El kell menni!

MINDANNYIAN Éljen a – – –

*Kivágódik a bejárati ajtó. Sztalin Jóska lép be. Kudelkáné rémülten forgatja kezében a
képet. Sztalin lassú, kimért léptekkel megindul Kudelkáné felé. Megáll előtte. Kinyújtott
kézzel kéri a képet*

SZTALIN Mózsno... bitty!

Kudelkáné halálsápadtan átnyújtja a képet

(*Mélyen Kudelkáné szemeibe mélyed*) Szpassziba. (*Könnyeivel küszködve nézi a képet.
Azután teljes tüdőből rálehel. Zub bonyujjával gondosan letörli*) Moj daragoj, / moj
atyec... (*Visszaakasztja a képet a helyére. A kép már V. I. Lenint ábrázolja. Sztalin
sokáig nézi a képet, azután szembefordul Kudelkánéval*) / Váááááámi ván... (*csettint,
fűjtat*) De nem / az igázi...

KUDELKÁNÉ (*remegve*) Schmoll-paszta a / paszták pasztja, / ettől fénylik / Iljics
arca!

SZTALIN Jól van, jól van... / Kudelkáné. / Maga derék / internaci- / onalista / hazafi.

KUDELKÁNÉ Igyekszik / az ember lyánya, / ha magyar.
SZTALIN (*a Petőfi-képpel néz farkasszemet*) Kudelkáné, / maga szerint / mire gondol /
Alekszander / Petrovics?
KUDELKÁNÉ Hát...
SZTALIN Mondja bátran: / tovaris...
KUDELKÁNÉ Hát... atyuska / tovaris...
Az emeleten megszólal egy telefon
SZTALIN Ez a Kreml lesz! / Mikoján... / Vagy tán... / Személyesen / Lenin apánk?!
A középső ajtóhoz igyekszik, de Pepás Pesta elé áll. Sztalin pisztolyt ránt
KUDELKÁNÉ (*felsikolt*) Lenin elvtárs?! / Lehet az?!
*Sztalin revolverrel a kezében megfordul. Kudelkáné torkán nem jön ki hang, tátogva
mutogat az emelet felé*
SZTALIN (*homlokára csap*) Dá, dá! / Lehet, lehet
Felrohan. A telefon elhallgat. Koslapicka ront be. Kezében kiegyenesített kasza
KOSLAPICKA (*bőgve*) Ki a magyar, / ha nem én?! (*Az ivó békéjét látva zavartan áll
egyik lábáról a másikra*)
KUDELKÁNÉ Mi az ördög? / Hát kigyelmed / meg mi lelte?
KOSLAPICKA Kocsmárosné, / aranyvirág...
KUDELKÁNÉ Velem viccel, / velem tréfál? / Koslapicka, / kend mit gondol, /
hányadán áll / énvelem?
KOSLAPICKA Mily jól mondja, / Mályvavirág. / Milyen szépen! / És énnékem / állna
hálám, / hogyha hálna / egyszer vélem, / Kudelkáné! / Kéjre lesve / szállna ágyra fel!
KUDELKÁNÉ Mi lelte, / hova lódult? / Mondja már!
KOSLAPICKA A szívem is / belekondult –
KUDELKÁNÉ Megbolondult? / Hogy Ady Endre / erre jár, / s e hír a / kis cselédlyány
/ esztét vette, / megkuszálta, / azt megértem – / de kigyelmed / mi ajzta fel?
KOSLAPICKA Láttam a kis / Sámuelfit...

KUDELKÁNÉ Szamuely / Tiborkát?

KOSLAPICKA Azt! A sántát. / Meg a Khonék / elsőszülött / szép firmáját.

KUDELKÁNÉ A Kun Bélust?

KOSLAPICKA Láttam őket / hogy loholtak! / Kezükben a / zsákmányukkal, / döglött nyúllal! / Sarkukban meg / a Dezsőke, / a Szabóéké! / Hogy nyomult!

KUDELKÁNÉ Szabó Deske?!

KOSLAPICKA Az! Ha mondom! / Egy gatyába / hogyan trappolt! / A szája meg / be nem állt!

KUDELKÁNÉ Én postáztam / azt a nyulat / Matuskához, / hántsa meg!

KOSLAPICKA Azután meg / az üvöltés! / Innét bentről – / mint kinek a / máját szedik, / szivit tépik! / Innét bentről / szállt felém.

KUDELKÁNÉ Semmiség az, / semmiség!

KOSLAPICKA Azt gondoltam, / itt a bánat! / A magyar átok / újra sújt! / S testvéreim / pőre bőrét / megint tépi, / marcangolja / Dzsingisz kán, / a vad tatár!

Koslapicka fenyegetően felemeli a kaszát, mire az ajtóban megjelenik a két kurucgúnyás Csínom. Az „öntudatlan” II. Lajost cepelik be. Alig pillantják meg a közönséget, máris produkálják magukat. Földre ejtik a „vas”-királyt, és hetykén hajladozva-hadonászva táncra perdülnek a „Csínom Palkó, Csínom Jankó” taktusaira. Kisvártatva belép Kortsmageőz. Fáradtan tapsol

KORTSMAGEŐZ Köszönjük... Nincs jobb dolguk?...

A Csínomok sértődötten felkapják a királyt, és felviszik az emeletre

KUDELKÁNÉ Jaj, Istenem! / Megsejtette, / megéreztem – / súgta minden / porcikám! /

Meghalt, ugye? / Vízbe fulladt, / elragadta / szennyes ár!

KORTSMAGEŐZ Ugyan kérem! Leszopta magát.

KOSLAPICKA Ki? A kerál?!

KORTSMAGEŐZ A kerál – – –

KUDELKÁNÉ Ily időben / lóra szállni! / Szegény, szegény / jó kerál!

KORTSMAGEŐZ Kudelkáné, értse már meg, nem történt tragédia! Leitta magát a sárga földig – ennyi az egész.

KOSLAPICKA A kerál?!

KORTSMAGEŐZ A kerál – – –

KUDELKÁNÉ A kerál – / az kerál! / S az marad! / Neki talán / csak szabad!

KORTSMAGEŐZ Ez egy gödény!

KUDELKÁNÉ Mégis csak egy / Második Lajos!

KORTSMAGEŐZ Második?! Egy harmadrangú kuplétáncos! Egy nímand! Nem kellett már a fenének sem! De nékem van szívem, kérem! Dadog? A keze reszket? Nem képes bebiflázni egy sort? Én munkát adok neki akkor is! És mi a hála? Még a patakig se bírja ki! Felgyömöszkéljük az egyiken, ő meg zutty! A másikon!

KOSLAPICKA Zutty!?! / A kerál?!

KORTSMAGEŐZ Úgy bizony! Mint valami vasbogrács!

KOSLAPICKA A Kettedik?!

KUDELKÁNÉ Pogány beszéd! / Meg ne bánja! / Fejét nehogy / viszontlássá!

KORTSMAGEŐZ *(a királyt cipelő Csínomok után)* Kurucok! Dalibárvitézek! A forgatás nem állhat le! Kéretem Szent Istvánt! Felvesszük a keréketörős jelenetet. A bakó, Koppány, a pap, a kurvák, a csőceslék és természetesen személyesen: István, a király!

KUDELKÁNÉ Az aligha... / Nagy kerálunk, / Szent Istvánunk – / ma hajnalban / lóra pattant.

KORTSMAGEŐZ *(bögg)* Mecsoda?!

KUDELKÁNÉ Ahogy mondom: / pitymallatkor / madárdallal / rárószárnyon / útra kélt!

KORTSMAGEŐZ Ha ez igaz, én megölöm... Kinyúvasztom! Kirúgatom! Kitekerem a nyakát!

KOSLAPICKA *(előlép a faszával)* Így ám itten / ne beszéljen, / hallja-e?!

KORTSMAGEŐZ *(végigméri Koslapickát)* Hát maga meg kicsoda? Kudelkáné, honnan szedte ezt a maskarát?

KOSLAPICKA Koslapicka / a nevem, / ez meg itt / a fegyverem.

KORTSMAGEŐZ *(feszengve)* Kudelkáné...

KUDELKÁNÉ Jó szomszédom, / Koslapicka / tén'suram.

KORTSMAGEŐZ Jól van, jól... Nem haragszom... *(Hátba veregeti Koslapickát.*

Koslapicka háta porzik) Hogy porol! *(Kezet nyújt)* Kortsmageőz!

KOSLAPICKA Az úr ügye. / Ezt meg itten, *(Kortsmageőz kezére mutat)* e disznófertályt / tegye el!

A két férfi farkasszemet néz egymással

KUDELKÁNÉ Árpád apánk / szép sarjai! / Itt e házban / cívódni – / nem valami / nagy szokás!

KORTSMAGEŐZ Ez a maga jó szomszédja ...ez a... *(Nem mondja ki)* megsértett, Kudelkáné!

KOSLAPICKA Kend sértett meg / engemet!

KORTSMAGEŐZ Hogy én magát? Mivel, ember?

KOSLAPICKA Orra szuszog, / jár a szája, / azt mondta rám: / maskara!

KORTSMAGEŐZ Mi mást mondjak, ha azt látom? Miért nem néz tükörbe, jóember?

KOSLAPICKA *(fenyegetően)* Szóval úgy áll: / maskara?!

KUDELKÁNÉ *(Koslapicka fülébe sziszegi)* Azt akarja, / Azt kívánja, / tegyen rendet / Pesta bátya?!

Pepás Pesta felemelkedik asztalától

KOSLAPICKA *(lelohadv)* Ha maskara, / hát maskara!

Pepás visszaereszkedik

KORTSMAGEŐZ Nem akartam én magát... A viláért se higgye, hogy én magát... Felejtük el...

KOSLAPICKA Magyar ember / Szóbú' ért...

KORTSMAGEŐZ Azért mondom! Lehetnek gyenge pillanataink... Na, csapjon bele!

(Kezet nyújt)

Koslapicka elébb szabódik, de aztán elfogadja Kortsmageőz feléje nyújtott jobbját.

Paroláznak

Nahát, ennek igazán örülök. Mikor ment el?

KUDELKÁNÉ A kerál?

KORTSMAGEŐZ *(lemondón)* Az. Szent Istvánunk, a – kerál.

KOSLAPICKA Fertály tájon, / úgy gondolom...

GÖRGEY Az első komppal. / A nap alig kélt, / úgy négy felé.

KUDELKÁNÉ Pántlika, hogy / Adyt várja – / a fírháng megett –, / égett nála / benn a lámpa. / Mondta reggel, / hogy ő látta / madárdallal / rárószárnyon / elviharzni / a kerált.

Kecskeláb Izsák érkezik fiával, Rézelejjel. Kecskeláb hóna alatt kis hordó

KECSKELÁB Adjon isten!

KUDELKÁNÉ Hozta isten, / Kecskeláb! / Nahát, / Rézelej, / alig hiszek / a szememnek!

RÉZELEJ Hazajöttem / bojtárkodni, / tén'sanyám.

KECSKELÁB Bizony, bizony, / Kudelkáné, / jurista lett / a pernahajder / Rézelej.

KUDELKÁNÉ Micsoda / öröm!

KECSKELÁB Bizony, bizony, / Kudelkáné, / majd szétveti / a szívem.

RÉZELEJ Ugyan, apa...

KUDELKÁNÉ Nem addig a', / Rézelej! / Tanult ember / legyen büszke!

GÖRGEY Büszke, mint a / sasmadár!

KOSLAPICKA Mint a szent / turul!

KUDELKÁNÉ Mert a nemzet / úgy virul, / ha a fia / mind tanul!

KORTSMAGEŐZ Mondják...

KUDELKÁNÉ Mondják, szomszéd, / mondják mán meg, / nem látták-e / véletlenül / lóra szállni / a kerált?

KECSKELÁB Első Istvánt?

KORTSMAGEŐZ Azt, azt!

KOSLAPICKA A magyar kerált!

KECSKELÁB Gellért – – –

KOSLAPICKA Ki? A hegy?!

KORTSMAGEŐZ (*bőg*) Szent Gellért! A püspök!

KECSKELÁB ...bakot állt.

RÉZELEJ A két hölgy meg / két oldalról / jó királyunk / nyomta-tolta, / nyeregében /
fenntartotta...

KECSKELÁB Át ne essen / a lován.

KORTSMAGEŐZ Két högy?

KUDELKÁNÉ A két vendéghölgy / Magyalföldről – / Holivudból! / Hogy is mondják /
odaát...

KORTSMAGEŐZ William Hanna és Joseph Barbara?! Magukkal cipelték az amerikai
pipiket is (*Felrohan*)

KUDELKÁNÉ (*Kecskelábhöz fordul*) Mi szél hozta? / Mi járatban, / derék szomszéd, /
Kecskeláb?

KECSKELÁB Hallottuk, hogy / nagy poétánk – – –

RÉZELEJ Ady Endre!

KECSKELÁB Erre jár, / Gondoltuk, hogy – / azt reméljük, / elfogadja / ím, e bort! / És
cserébe / kötetébe / kis Sáránknak / ajánlana / néhányka sort...

Rézelej vékony Ady-kötetet húz elő a zsebéből

KUDELKÁNÉ Hogy azt mondja, / Ady Bandi / erre jár?... / Mégis igaz? / Szóval igaz!
/ Pántlika! / Hallod, te lyány? (*Kecskelábhöz*) Maga tudja, / hányszor vártuk, /
hányszor esdtük, / mindhiába, / napkeltétől – / napnyugtába. / Ezerszázszor / vártuk
várva, / mint valami / messiást! / Azt reméltük, / itt lesz végre, / valahára – – – /
Pántlika!

MARGIT Hívat anyám, / Pántlika!

PÁNTLIKA Hallám. Hogyne / hallanám!

MARGIT Akkor ugorj!

PÁNTLIKA Engem csak úgy / kényre-kedvre, / bíre-búra: / jer ide! me / jer oda! /

Küldözgetnek, / izengetnek – – –

RÉZELEJ Ady Endre / minden sora / földre küldött / üzenet.

KUDELKÁNÉ Pántlika! / Hol az a lány? / Hol tekereg? / Pántlika!

MARGIT Tudod, anyám / mily heves!

RÉZELEJ Óskurázi! / Vadparipa, / mén és táltos, / hun-magyar!

PÁNTLIKA Pántlikát csak / szőlígálják, / küldögélik – / pedig tudják, / pedig sejtik: / a

Halál az ő / jegyese.

RÉZELEJ Nyakatokon / vad úri tatárok. / S mégis büszke / a ti fejetek.

MARGIT Rézelej!

RÉZELEJ Margit / kisasszony!

KUDELKÁNÉ Ady Endre / hallhatatlan / sorai

PÁNTLIKA (*előtöppan*) Ady? Mintha / itten valaki...

KUDELKÁNÉ Erre bezzeg / előtöppan! / Nevét hallja – / nem sajátját! – / azon
nyomban / itt terem! / Kecskeláb úr / híret hozta...

PÁNTLIKA A tén'súr tán / jobban tudja?

KECSKELÁB Nekem csak a / kompász mondta, / gondoltam, hogy / áthozom – – –

RÉZELEJ Vér és Arany. / Ezt olvassa / Pest polgára / mind, aki csak / ad magára.

KECSKELÁB Ebből igyon / egészséggel, / ebbe pedig, / ha majd kedve / engedi – / kis
Sárámnak / néhányka / sort...

PÁNTLIKA Nem is tudom – / hát köszönjük!

KUDELKÁNÉ Már nem gyűnnek / inkább átal / este, hogyha / itt leszen?...

RÉZELEJ Hát...

KECSKELÁB Neved: Hallgass, / Rézelej!

MARGIT(*esdve*) Izsák bácsi! / Alkonytájba / Ady Endre / itt leszen...

KECSKELÁB Eszlár, Eszlár, / Tiszaeszlár – / Margit, kedves, / értsen engem – – –

KUDELKÁNÉ Izsák uram! / Csak nem hiszi?!

VASTÜDŐ (*újságokat lobogatva be*) Ki gyilkolta / le a lánykát?! / Köp a rabbi! / Itt az Újság! / Ha olvassátok! / Svábok, rácok / meg románok! / Ketté áll a fületek!

Mindenki kap az újság után, de csak Kecskeláb dug aprópénzt a gyerek zsebébe és még egy barackot is nyom a kobakjára

KECSKELÁB Lépj csak ide! / Közelebb! / Rádásnak, / nesze, még egy / friss barack...

VASTÜDŐ (*illően bokázik*) A gyümölcsöt külön / nagyon köszönöm...

KECSKELÁB Tedd a dolgod... / Hogy is hívnak, / kisfiam?

VASTÜDŐ Jóska vagyok... / Apám után / Pulitzer. / De jobb szeretem, / hogyha hívnak, / úgy hívnak, hogy Vastüdő...

KECSKELÁB Sokra méssz még... / Majd az idő, / igazol!

VASTÜDŐ (*bokázik és kiszalad*) Itt az Újság! Hunniában áll a vérbál! / Svábok, rácok, / meg románok! / Keresztény vért vett a sahter! Tiszaeszlár! Tiszaeszlár!

KECSKELÁB Ajvé! Ért a bótho'... / Ügyes gyerek, / annyi szent...

KOSLAPICKA Rég vót, meg tán / igaz se vót: / Tiszaeszlár / messzi van!

KECSKELÁB De van és van! / Kend is hallja, / Koslapicka, / jó uram. / Énnekem az / égi jelek / már megint – – –

KOSLAPICKA Ugyan, Izsák! / A rossz kolompot / nem szereti / senki se!

KECSKELÁB Álmaimban / mind a férgek / lelegelték / kertemet.

MARGIT Izsák bácsi!

KUDELKÁNÉ Semmi oka / félve élni, / higgye el!

KECSKELÁB Almafáim / mind kidültek, / ágaikra / hollók ültek.

PÁNTLIKA Izsák úr tán / nem krajcárral / álmodik?

KUDELKÁNÉ Hé, te! hé, te! / Tégy nyelvedre / lakatot!

PÁNTLIKA Mi rosszt mondtam, / hogy hallgassak?

MARGIT Megbántottad / Izsák bácsit, / Pántlika!

PÁNTLIKA Én? Hisz / Kecskeláb úr / olyan rendes, / olyan jó, / mintha nem / lenne zsidó!

KECSKELÁB Látja, hallja, / Kudelkáné? / Szívünk tiszta / Pántlikája / hogy lobog?

KUDELKÁNÉ Ostoba lány! / Sára, akár / a testvérét, / úgy szeret!

MARGIT Rézelej, mint / édes bátyád – – –

PÁNTLIKA A kisasszony csak / azért mondja, / mert Rézelejét / szereti!

MARGIT Pántlika!

PÁNTLIKA Harmadéve / is a csűrben / láttam, amit / láttam én!

KUDELKÁNÉ Pántlika!

PÁNTLIKA Imre úrfi / is itthon volt – – –

KUDELKÁNÉ Ne keverd bele!

PÁNTLIKA Ő meg Sára / kedvese!

KUDELKÁNÉ Te lány! / Te megkergültél? / Tűnj el nyomban, / mielőtt még / el találna / jární itten / a kezem!

Pántlika felhúzza az orrát. Eltűnik a konyhában

KECSKELÁB Nem hinném, hogy / ebből itten / érdemes – – –

KUDELKÁNÉ Persze, persze – – – / A viszonzatlan / szerelem! / Ady Endre! – / őt reményli, / lesi, várja, / nem érdekli / semmi más – – –

RÉZELEJ Hogyne, hogyne, / Ady Endre / óriás!

KUDELKÁNÉ Künn a kompot, / azt báméssza, / Margit, szaladj, / nézz utána! / Jaj, Máriám, / tennenmagában / nehogy, nehogy / kárt tegyen! / Furcsa, hogy az / Imrét mondta. / Tegnap kaptam / levelet – / minden percben / itt lehet.

KECSKELÁB Imre úrfi?

RÉZELEJ Kudelka Imre...

KUDELKÁNÉ Megkapta a / Nagykeresztet! / Ezt írta: / Drága anyám! / Pünkösdre már / otthon leszek – – –

KECSKELÁB Biz, Isonzo / messzi van.

NYAKTEKERCS (*jön. Fején a magyar korona*) A kompász küdi, / mer' hogy az úr /
ezt hagyta ott / zálogul.

KUDELKÁNÉ Aztat onnan – – –

GÖRGEY Mán nem mindegy?

KUDELKÁNÉ Nem! Azonnal, / vegye le!

KOSLAPICKA (*kurjongatva*) Hujujujj! / Nyaktekercs! / Sógor! Hát te, / erre, / mit
keres'sz?

KECSKELÁB Szép az áru, / szó se róla... / De mi megyünk, / mielőtt még / hitvitáru /
esne zaj. (*Rézelejjel el*)

KUDELKÁNÉ Szépen állunk: / egy kerálunk / az eszt, / míg a másik / főfedőjét /
hagyja szét.

NYAKTEKERCS Nem elhagyta – / eztet adta: / zálogul.

KUDELKÁNÉ Egyik kutya, / másik eb. / Egy a lényeg: / hogy így se / stimmel meg /
amúgy se! / Valamelyik / nincs sehol!

NYAKTEKERCS A kompásznak / szavát adta, / itt e házban / átválthatja / fémgarasra /
meg veresre / ezen ékes / kalpagot.

KUDELKÁNÉ (*bort hoz. Tölt*) Kalpagot?! / Ilyen hangot! / Szegény, szegény /
Magyarország, / hogy tovább?

NYAKTEKERCS Meg még kétszer / két garas... (*Kudelkáné bőrrészényt húz elő az
ujjasából*) / A kerál úr / meg a papja, / a szép dámák, / az annyi mint: / négy peták.

KOSLAPICKA (*csujogatva*) Híjjíjjíjj! / Sógor, akár / Ejnstejn Albert, / fejben szoroz /
meg kivon! / Híjjíjjíjj!

KUDELKÁNÉ Álljon mán le / kend pihenni, / Nyaktekercs!

NYAKTEKERCS A kompász számolt, / nem titok...

KUDELKÁNÉ Azt nem mondta, / mit üzentek? / Üzentek-e / valamit?

NYAKTEKERCS Csak azt mondta: / nevetgéltek. / A hölgyek meg / úgy beszéltek, / mint akiknek / nyelve alá / szálka ment.

GÖRGEY Ángliusul.

NYAKTEKERCS (*utánozza*) Yes, yes! / Szakajsztott úgy, / mint akinek / nyelve alá / szálka ment. / Ide... (*ujjaival lefogja a nyelvét*) Ájde...

KUDELKÁNÉ Igyék mán kend, / ne nyelvészen!

NYAKTEKERCS Nahát, akkor, / vérré váljon! / A kerálra! (*Iszik. Meglátja a képet*)

Hát te meg ottan, / hát ki vagy?

KUDELKÁNÉ Lenin elvtárs.

NYAKTEKERCS Lenin elvtárs... / Eszik? Isszák?

KUDELKÁNÉ Hát az új cár! / Jaj, istenem / tén'suram! / Hogy lehet / valaki ilyen?

NYAKTEKERCS Az új cár...

KOSLAPICKA Az ám, sógor! / Az atyuska!

NYAKTEKERCS És mifélénk, / az istenadta?

GÖRGEY A syphylista / vérszopója?! / Még az kéne! / Oroszba bújt / ördögfattyú!

KOSLAPICKA Ahogy hallom, / nem állhatjuk...

GÖRGEY Lelkem tüzét / ez lohasztja! / Szívem fényit / könny apasztja – – –

Margit és Pántlika lelkendezve, lélekszakadva szalad be

MARGIT Gyün! Gyün! Imhol!

PÁNTLIKA Hallom! Érzem!

KUDELKÁNÉ Jaj, a szívem! / Kicsi szentem!

Kintről felhangzik a nóta: „Kossuth Lajos azt izente, elfogyott a regimentje. Ha még egyszer azt izeni...”

MARGIT A bátyám, Imrus, / ő lesz végre!

KUDELKÁNÉ Azt súgja az / anyaszív – – –

PÁNTLIKA Jaj, be szíp! / nem cifrázza / senki így!

*Egyre közeledik: „Mindnyájónknak el kell menni! Éljen a magyar szabadság – – –”.
Lassan mindannyian átveszik az éneket, majd felpattan az ajtó. A kis Szamuely Tibor
toppan be. Büszkén lengeti a nyúzott nyulat*

KUDELKÁNÉ *(porba sújtva)* Maga az?...

SZAMUELY Hát ki lenne?

MARGIT Imre bátyám! / Istenem...

Pántlika szívettepően felzokog. Margit utánaszalad a kamrába

KOSLAPICKA A nagyságos / Ady Endre – / te hatökör!

SZAMUELY A Matuska úr / azt kérdi: / felrobbantsa / avagy / hagyja egybe, / ahogy
Isten / teremtette?...

KUDELKÁNÉ Ej, Matuska! / Máskor bezzeg / nem kérdeti, / nem hirdeti – /
felrobbantja! / Mintha tudná, / mi a dolga; / most meg úgy tesz / hirtelen – – –

SZAMUELY Mit kell mondjak, / hogyha kérdi – – –

KUDELKÁNÉ Jó Tiborka, / mondja meg – – –

KOSLAPICKA Ne kímélje! / Érti végre?

KUDELKÁNÉ A bélését / dobja ki.

SZAMUELY Meg lesz mondva, / ki lesz dobva, / lódulok! *(El)*

KUDELKÁNÉ Mielőtt még / takarítani / kezdenénk, / szólok fönn, / meglették a / a
koronát. *(Felmegy a lépcsőn)*

NYAKTEKERCS No, akkor mék. / Vár a kompász, / ildomos...

KOSLAPICKA Ugyan, sógor, / van itt még bor, / jó piros!

NYAKTEKERCS Fejembe száll!

KOSLAPICKA Pont azér?! / Máskülönb / minek innék? / Hiszen íze / fertelem.
(Isznak) / Téns'uram! Tán / egy Görgey / fumigálná / a magyart?

GÖRGEY Hová gondol, / jó komám?! / Csak a gigám / valahogy – – –

KOSLAPICKA Mi a baj?

GÖRGEY Elszorult. / Míg ez itten / bámész engem. / Nem veszi le / a szemét...

NYAKTEKERCS Biz'a, biz'a... / Nem veszi...

KOSLAPICKA Ez la itt?

GÖRGEY A szemét, ha / lesütné egy / minutra, / nem zavarna.

NYAKTEKERCS Biz'a, biz'a... / De nem süti...

KOSLAPICKA *(a képhez lép)* No, atyuska, / konyec filma!

Megfordítja a képet, és visszaakasztja. Hátrahőköl. Az üveg alól Hitler szigorú tekintete néz le rá

NYAKTEKERCS Húúú... / De randa!

KOSLAPICKA Ez mifajta / náció?

NYAKTEKERCS Én már láttam / valahun...

KOSLAPICKA Na? / Kendnek ez tán / jobban smakkol- / na talán?

GÖRGEY Akkor inkább / a kaszás!

NYAKTEKERCS A kompon láttam? / Vagy álmodtam?

KOSLAPICKA Minek van itt / kénkő szaga...

GÖRGEY Mondom én, / az ördög maga!

NYAKTEKERCS Pfuj! A бүdös / Belzebub!

KOSLAPICKA Nem vagyok egy / gyáva féreg, / de most érzem, / hogyan félek. / Hogy a csontom / hogy puhul fel, / lüktet, borzong / az agyam.

Lépések hallatszanak fentről

GÖRGEY Vámpírféle! / Vérszipoly! / Hol a kardom? / Hol a kardom?! / Kettévágom, / vagy hasítom / izibe.

NYAKTEKERCS A bábának / kellett volna! / Vagy neki! / A tén'sasszonynak, / aki szülte, / s türte / emlein!

A lépések már a lépcső felől hallatszanak. Pántlika szalad be

KOSLAPICKA Valaki győ! / Ez a Sztalin, / mint egy medve...

PÁNTLIKA Ó az! Ady! / Felismerem / Léptirúl!

MARGIT *(bejön)* Lehet, hogy / mégis Imre?

PÁNTLIKA Így csak ő jár, / se tót, se szerb, / se oláh így / nem tud lépni, / ilyen büszke / egyenest!

KOSLAPICKA Szerb, tót, oláh! / Nem emberek! / Mind bidest!

MARGIT A mi Imrénk / léptei...!?

NYAKTEKERCS Imre lenne? / Igazán?

PÁNTLIKA Mily könnyed! / Mily elegáns! / Így járhatnak / mind a mennyben, / szép homlokú / istenek!

Adolf Hitler jön le a lépcsőn. Megáll. Szúrósan körbehordozza a tekintetét. Ráérősen cigarettát vesz elő, rágyújt. Meglátja a saját képét a falon. Azonnal eltapossa a cigarettát. „Sieg heil!” – karlendítéssel haptákol

HITLER No, magyarok! / Itt az idő / most vagy soha... / Azt a fattyút keresem!

NYAKTEKERCS Kigyelmed tán / Ady Endre?

MARGIT Nyaktekeres! / Létezik, hogy / hogy ily ökör?!

NYAKTEKERCS Hogy én-e?

HITLER Éndré Ády? / Hát az meg ki? / Generális? / Vagy hadastyán?

NYAKTEKERCS Ady Endrét, / a nagy poétát?! / Létezik, hogy / Ne ösmerné?

PÁNTLIKA A jegyesemet!

NYAKTEKERCS Ady Endrét!

PÁNTLIKA Hát lehet az?!

MARGIT Ady. A – D – Y.

NYAKTEKERCS A nagy poéta!

MARGIT Tőle hangos / Európa! / Várad, Párizs – – –

PÁNTLIKA A nagy világ!

KOSLAPICKA Meg a szikes / Hortobágy!

PÁNTLIKA Jaj, a szívem! / Érzi, hallja? / Érte dobog, / rája vágy!

HITLER (*revolvert ránt*) Meine Damen, / meine Herren! / Ungarischen! / Hände hoch!
/ Kezeiket / égre fel!

NYAKTEKERCS Isten kendnek – – –

HITLER Ne kendezen / nekem itten! / Háborúban / nincs kend se, / barátság se! / Még kevésbé / kegyelem!

GÖRGEY *(nem tartja fel a kezét)* Létezésem / nem kenyerem. / Megleszek már / nélküle...

HITLER Én nem / gatyázok! / Láthattátok! *(Tanácstalan, egymásra pislogva, egymásután feltartják a kezüket, kivéve Pepást meg a bóbiskoló török császárt)* / Ejh, ha mondom! / Hände hoch!

KOSLAPICKA Az úr hiába / ne fáradjon!

NYAKTEKERCS Egyikőjük / négyszázkilenc- / venhat éves, / másikójuk / füle rest...

HITLER A kecskelábút / keresem...

KOSLAPICKA A szeszfőzöt?

MARGIT Izsák bácsit?

HITLER Az Antikrisztust! / A vad biboldót! / A hazátlan / bolygót...

MARGIT Izsák bácsi – – –

HITLER Mondja gyorsan!

PÁNTLIKA Itt a háza, / a családja, / lánya, / a barátnőm, / Sára!

MARGIT Rézelej...

HITLER Az állomáson / vagon várja... *(Görgey felé int a revolverével, aki megpróbál a kardjához férkőzni. Az öreg újra felemeli a kezét)* / Auschwitzban / egy / vurstli bárja! / Kemenceöl, / tombola! / Zuhanyrózsa, / lámpaernyő! / Ezerféle / e századi / új csoda!

KUDELKÁNÉ *(megjelenik a lépcsőn)* Jaj, sajoljuk, / hogy Kecskeláb úr / minket utóbb / elkerült!

HITLER Kudelkáné, / maga az?!

KUDELKÁNÉ Hát ki lenne? / Különben is – / meglepődnöm / nekem kell'ne. / A fiam várom, / és fogadómban / Adolf Hitler / mint házigazda / úgy fogad.

HITLER Nem, nem, kérem! / Meine Damen, / meine Herren, / vendég vagyok / itt, e helyen!

KUDELKÁNÉ Akkor ez mi? / Tornaóra? / Gymnastika?

HITLER Hová gondol, / Kudelkáné, / jaj, dehogy! / Ruhe, ruhe, / csak hát, tudja, / ezt teszi a / háború...

KUDELKÁNÉ Mi járatban?

HITLER Azt a zsidót / keresem... / Az ördöglábút, / a patást.

MARGIT Az ő lábát / golyó érte ---

KUDELKÁNÉ Margit! ---

MARGIT Esze Tamás / oldalán.

NYAKTEKERCS Akkor is a / szeszét főzte, / hogy a romlást / hozza ránk!

KOSLAPICKA Sógor, kushadj! / Honnan tudnál / te ilyet?!

NYAKTEKERCS Kompász uram / így mesélte. / Ű meg vót ott – / szemtanú.

KUDELKÁNÉ Ugyan, ugyan! / Az adósa! / Kompász kompját / honnan kapta? / Miből vette?! / Kenyerét, hogy / megkeresse!

NYAKTEKERCS Izsáktú, te / jó kamatra ---

KUDELKÁNÉ Ingyen hozta / tán kend vissza / a kallódó / koronát?

NYAKTEKERCS A levegőt is / pénzér' adta ---

KUDELKÁNÉ Maga tudja, / maga látta!

NYAKTEKERCS Kincseinket / elsíbolta, / abból tanult / Rézelej!

MARGIT Jaj, Istenem, / miket beszél!

NYAKTEKERCS Bizony, Margit, / jobb, ha tudja, / így van ez! / Én magának / szagos paraszt!

KOSLAPICKA Csihadjál mán, / sógor...

NYAKTEKERCS Rézelej meg / édes úr!

KUDELKÁNÉ Elég legyen / mán a borbúl!

KOSLAPICKA Ejnye, komám, / nézz mán körül!

NYAKTEKERCS (*epésen*) A kisasszonynak / tudnia kell, / mielőtt még / Rézelejjel / lepedőjén / elterül.

KUDELKÁNÉ Azt ajánlom – – –

HITLER (*Pántlikának*) Herr barátom, / szívem csücske, / az én kedves, / Sztalin Jóskám / aztat mondja, / látta erre, / a fattyával / ténferülni / a vén zsidót...

PÁNTLIKA Érdekes...

MARGIT Rézelej / messzi tanul, / városon – – –

HITLER (*hamisan*) A Gépéu / azt is tudja, / hótziher: / Kecskelábék / kézfogó lesz, / készül már / a sátorhely...

NYAKTEKERCS Mi az ördög...

PÁNTLIKA Sára vagy tán / Rézelej?

MARGIT Ne higgy neki! / Csupa ármány, / csupa mákony, / csupa kénköves / delej!

HITLER Sztalin szerint / főzik már az / ökörszály- / fark-levest...

PÁNTLIKA Én is főzöm! / Ady Endre / ínye szerint, / az / Ökörszály- / fark-levest...

(*Elgondolkodik*)

HITLER (*gúnnnyal*) Uszály, kaftán, / szép nyelv lenni / a magyar!...

KUDELKÁNÉ Nincs ebbe' / szóra semmi / érdekes...

HITLER Ökörszály- / fark-leves...

NYAKTEKERCS Azt mondja, hogy / kézfogó lesz? / A vén kecske / nekem eztet / nem mekegte!

HITLER Úgy mondják, a / mátká párja / valami... Ády.

PÁNTLIKA Ah, a céda, / buja Sára!

HITLER Tán poéta... / Also, olyan / íróféle, / városi...

PÁNTLIKA Az nem lehessen, / hogy a Sára... / Ez a horgas / orrú hájas / páva... / Ez a / mérges mirigy, / varangyos gyík! / Óh, te beste / zsidranc trampli, / most meg tudnálak / fojtani!

MARGIT Jaj, Pántlika, / el ne hidd!

KUDELKÁNÉ Nem létezik, / amit hallnak / füleim!

NYAKTEKERCS Milyen név ez? / Ady Endre. / Móc vagy tán tót? / Ne adj' Isten / rác
a lelkem? / Jézusatyám! / Csak nem Kecskeláb / pereputtya, / mán ez is?!

HITLER *(ördögien)* „Bolond hangszer: / sír, / nyerit és bűg. / Fusson, akinek / nincs
bora,

PÁNTLIKA Ez a fekete / zongora!” *(Kezébe temeti az arcát. Felzokog)*

HITLER Pántlika! / Maga tudja, / maga sejti – – –

Pántlika a koronára borulva zokog

MARGIT Jaj, ne sírj már, / kis bolondom! / Mondom: nem / lehet igaz!

KUDELKÁNÉ Pántlika, / a koronára / jól vigyázz! / Mint szemedre! / Könnyed marja /
aranyát!

MARGIT Jaj, anyám!

KUDELKÁNÉ Én csak mondom, / ezzel csontját / nem töröm.

HITLER Pántlika egy / büszke fajta. / Derék magyar. / HONLEÁNY! / Gerincíve, /
mint at íj! / Nem hagyhatja, / hogy egy ily / kis galici / szukakutya! / Ez a / tollas Sára –
/ vánkósára / ráncigálja / táltosát!

KUDELKÁNÉ Pántlika, / a koronára / már megmondtam – – –

MARGIT Ugyan anyám, / hogy lehetsz – – –

KUDELKÁNÉ Hallgass, Margit! / A korona, / az korona!

PÁNTLIKA Hártyáimon / dob pereg! / Szívem burkán / szöges csizmák! / Menetel egy
/ hadsereg. *(Magához szorítja a koronát, és zo kogva kiszalad. Eltűnik a kamrában)*

HITLER Armste, armste! / Szegény lélek, / engedje meg, / hadd segítsek! / Hadd
enyhítsek / bánatin!

KUDELKÁNÉ *(megrovón)* Majd a lányom! / Eredj, Margit, / te tudod – – – / Hitler úr,
ha / meg nem sértem, / az én házam – – –

HITLER Bitte, bitte! / A maga háza – / csupa repkény, / csupa doh! / Csupa lappangó /
titok... / Csupa lidérc – / messzi fény! *(Fenyegetően a középső ajtó felé araszol)*

Pepás Pesta felemelkedik

KUDELKÁNÉ *(kényszeredetten, megenyhülve)* Az én házam – / Hitler uram – / Mátyás óta / vendég előtt / tárva-nyitva... / Kapum fölött / függ a cégér, / szárnyatörten, / lábán láncok... / fergetegben / megnyikordul / eme súlyos / bronzturul – – –

NYAKTEKERCS Nemde hallja, / Hitler úr?

KOSLAPICKA Itt a vendég / lesz az úr!

KUDELKÁNÉ De én hiszem, / de én vallom, / Hitler úr: / léssen egyszer / kikelet! / Fenn az ágon, / fenn az égen / mind a felleg, / még a Hold is / magyarul / csicsereg!

HITLER Ez a zágen, / Kudelkáné! / S ím a zálog: *(A saját képe felé)* Szebb jövőt! *(Pántlika után szalad, de megtorpan)*

KUDELKÁNÉ Herr Adolf! / Pántlikának / izenem: a / koronára, / mint lányságára! / Úgy ügyeljen, / úgy vigyázzon, / hogy kurrens áru! / Sehol nem kap / másikat!

HITLER *(gálánsan összeüti a bokáját)* A teutonszó, / Kudelkáné!? / Abszolute, / megnyugtatom. / Hogy is mondjam, / Pántlikáján / nem esik folt. / Általam.

Belép a kamrába. Amikor behúzza maga után az ajtót, leesik a falról a kép

NYAKTEKERCS Kompász uram / folyton mondta: / Kecskelábú / Szent Izsák / mindig rosszba' / sántikált. / Hát a fia! / Rézelej! / Az meg aztán – – –

KOSLAPICKA Igyál inkább, / ha meg iszol, / ne dumálj!

VASTÜDŐ *(átalszáguld a színen. Kezében lapok)* Rákóczi úr / Rodostóba / érkezett! / Kiüzték / a kunokat! / Batu kán a / telefonnál! / Jöni akar / mán nagyon! *(Ki)*

Petőfi kilép a keretből. Görgeyt kivéve senki nem vesz róla tudomást. Visszahelyezi a képet a falra. A kép Kossuth Lajost ábrázolja. Petőfi felhörpinti Görgey borát, azzal visszatér a keretbe

GÖRGEY Látták?

KOSLAPICKA Mán kit?

GÖRGEY *(a kép felé kacsingat)* Hát a Sándort...

KUDELKÁNÉ Megint kezdi / kend?

GÖRGEY Itt volt! Itt járt, / az imént!

NYAKTEKERCS Mikó'?

GÖRGEY Az elébb!

NYAKTEKERCS Na, ne! / Öreg...

GÖRGEY Mindenre, / ami csak szent! / Lent, a földön / és odafent, / a magos égbe! /

Láttam az elébb! / Petőfi él! / Itt jár köztünk!

KUDELKÁNÉ *(megemeli Görgey poharát)* Ejnye, öreg... / Nem kell annyit / pityizálni! / Vagy ha mégis – / akkor meg azt, / amit lát, azt / is nyelje le!

GÖRGEY Ő itta meg.

KUDELKÁNÉ Mit?

GÖRGEY Mit, na mit?! / Hát a borom! / Mind, mi vót!

KUDELKÁNÉ A poharából...

GÖRGEY Onnét, biza!

NYAKTEKERCS Na, ne Öreg! / Csiba mán...

GÖRGEY Hát, ha mondom! / Így esett! / Átlépte a / keretet, / a képhez ment, / felemelte, / visszatette / helyire. / Idegyütt. / Borom itta, / úgy ment vissza.

KOSLAPICKA Oda be?

GÖRGEY A képkeretbe. / Oda be.

KUDELKÁNÉ Mint kísértet... / Mint jótét lélek, / aki él! / Kisértetből, / rossz vederből, / kifolyt volna / mind a bor.

KOSLAPICKA De hát főstmény! / Nézze meg!

GÖRGEY Látom én azt. / Hogyne látnám...

KUDELKÁNÉ Hát akkor meg / mit akar?

GÖRGEY Semmi mást, csak / az igazat.

KOSLAPICKA És mi az igaz, / maga szerint, / Görgey?!

GÖRGEY Hát, hogy él!

NYAKTEKERCS Egyszer meg / úgy esett, hogy / egy lánytetem, / lent a vízbű / a kompász / úrra nevetett...

GÖRGEY Nem tudok mást / mondani: / visszatette, / fel a falra, / és visszament / a helyire.

KOSLAPICKA Mit tett vissza?

GÖRGEY Hát a képet.

KUDELKÁNÉ Milyen képet?

GÖRGEY Kossuth Lajos / arca képit...

KOSLAPICKA Merthogy az tán / leesett?

GÖRGEY Nem ez a kép! / Egy másik... a / bajszos ördögé...

NYAKTEKERCS Na, ne! / Öreg – – –

KUDELKÁNÉ Mit tett vissza / és kicsoda? / Nem értem már / kristálytisztán: / mi esett le, / és hová?!

GÖRGEY Hát a falról / az a kép...

KUDELKÁNÉ Oda?

GÖRGEY Oda, oda! / Oda le!

KOSLAPICKA Ez a kép itt?

GÖRGEY Nem, egy másik!

NYAKTEKERCS Láttam én is! / Egy Hitler-bajszos / ördögé!

Kortsmageőz jön le a lépcsőn

KOSLAPICKA Jó, hogy jó kend! / Nem segít'ne?

KORTSMAGEŐZ Boldogan. Van egy kis időm... Mit tehetek az ügy érdekében?

Remélem, ezzel az előbbi affért is tisztázhatjuk – – –

KOSLAPICKA Megfordulna / az úr? Így ni, / sebtibe!

KORTSMAGEŐZ Csak nem fogadtak? Egyszer Londonban! Jártak már Londonban? A tévében csak látták? (*Énekel*) „Londonban, sejt, van számos utca...” Na? Nem ugrik be?... Persze itt az Isten háta mögött még tévé sincs... Na, mindegy...

KOSLAPICKA Az a helyzet... / Hol is kezdjem?

KORTSMAGEŐZ Ott mindenre lehet fogadni... Londonban. A legvadabb dolgokra is... ott tudnék élni. Londonban... Legalábbis azt hiszem.

KOSLAPICKA A tábornokkal / van nekünk itt / egy kis vitánk...

KORTSMAGEŐZ Hogy? Nem értettem teljesen tisztán... Hogy hogyan? Mit mondott? Kivel is?

NYAKTEKERCS Hát velem!

KOSLAPICKA A tábornokkal.

KUDELKÁNÉ A tekintetes / öreg úrral...

KORTSMAGEŐZ *(hezitál)* Ja, vagy úgy... persze... persze... *(Kortsmageőz lopva az öregre pillant, aki méltósággal biccent felé)* Értem, értem... Hogy is ne érteném?! Hát, végül is, magyar vagyok én is – valahol. Hej, a rézangyalát! Osztralenka Véres Csillagi!

GÖRGEY Ga.

KORTSMAGEŐZ Hogyan, kérem?

GÖRGEY Ga. / Véres Csilla- / ga. / És nem Bem, / hanem Görgey. / A többi stimt.

KORTSMAGEŐZ *(szabadkozik)* Tábornok úr, sokan voltak...

GÖRGEY Persze, persze / értem én...

KOSLAPICKA Megmondaná / nekünk az úr, / hogy előszörre... / itt jártakor... / milyen képet... / látott fenn / a falon, / lógani?

KORTSMAGEŐZ *(egyre jobban elbizonytalanodva Koslapicka titokzatossága láttán)*

Hogy képet?... Értem. Szóval az a kérdés, hogy mit láttam előszörre fenn, a falon, ha jól értem... Lógani? *(Koslapickára néz, aki rábólint)* Amikor először beléptem ide... *(Koslapickára néz, aki rábólint)* Ezen az ajtón... *(Koslapickára néz, aki rábólint)* Lógani? *(Koslapickára néz, és gyorsan kivágja)* Egy Petőfi-képet.

KOSLAPICKA Meg egy?!

KORTSMAGEŐZ Meg egy?

KUDELKÁNÉ Igen, igen! / Meg egy?!

KORTSMAGEŐZ Mintha...

KOSLAPICKA Mintha...

KUDELKÁNÉ Mintha?!

NYAKTEKERCS Mintha!

Kortsmageőz erősen töri a fejét, azután csendesen dúdolni, majd egyre felszabadultabban énekelni kezdi a Kossuth-nótát. Először Koslapicka, majd Kudelkáné és Nyaktekercs csatlakozik. Végül Görgey is – beletörődve a megmásíthatatlanba – rázendít: „...el kell menni. Éljen a magyar szabadság, éljen a haza...” Kortsmageőz némul el elsőnek, majd szépen sorjában egyenként, Görgey énekel legtovább, mígnem ő is észreveszi Kecskeláb Izsákot, aki az ajtóban áll. Fején fekete keménykalap, kezeiben egy-egy koffer, hátán batyu. Télikabátján, a szíve fölött sárga csillag

KECSKELÁB Kudelkáné, / gondoltam, hogy / ...jobb, ha szólok, / jobb, ha tudja... /

Vigyázna a / holminkra? / Minket visznek... / el... / Auschwitzba...

A falról leesik a kép, és csörömpölve ripityára törik.

MÁSODIK FELVONÁS

A színen Pepás meg a bóbiskoló II. Szulejmán. Az egyik asztalnál javában dolgozik Ferenc József képeretező mester. Görgey tábornok árgus pillantásokat vet a nagybajszú férfira, aki a Kossuth-nótát fütyüli

GÖRGEY Görge! Csepel! / Pest! Ozora! *(Ferenc József ingatja a fejét: nem, nem)*
Kassa! Arad! / Buda! Csak / nem Világos?! / Ezer ördög, / ezer apát! / Ejh, ha mondom,
/ láttam magát! / Valahol... *(Ferenc József ingatja a fejét: nem, nem)* Ez a szakáll, / ez a
szempár! / A Grosse Brehmből / villanna tán / énfelém? *(Ferenc József ingatja a fejét,
és tovább fütyörész. Görgey egészen közel hajol hozzá)* Nyakam teszem / a tókére, / én
már kendet / ösmerem!

BAROMARC *(beóvataskodik. Lesepri magáról a havat. Körbenéz)* Adjon Isten...
(Görgey meglepetten néz a jövevényre) Hogy hull... / a hó... / Hulla, hulla... *(Görgey
nagy érdeklődéssel néz Baromarcra)* Fenn a hágón... / az oláhok... / Csikaszt láttak. /
Ördögzemű / toportyánt... *(Görgey közelebb lép)* Sztalingrádnál / elkezdődött. / Kő a
kövön / már nem marad...

GÖRGEY Esmereg?!

BAROMARC (*bizonytalanul*) Esmereg?! / A cájtung írta... / Szarajevóban / Ferdinándot, / a trónörököst, / Gavriilo, a / szerb diák...

GÖRGEY (*az előbbinél is határozottabban*) ESMEREG?!

BAROMARC Azt is írják, / a firkászok, / hogy Hirosima, / meg Nagaszaki / oda van... / Hát... esmereg.

GÖRGEY (*hirtelen magához öleli*) A mán biz'a! / Esmereg! / Ejbe, komám! / Mán a'szitem, / labancármány / fútt ide!

BAROMARC Hová gondol / kend, uram?!

GÖRGEY Hát akkor meg / mi járatban, / atyámfia?

BAROMARC Én csak, mán csak / azt keresném, / aki ezt a / kopertát, la, (*Egy borítékot mutat fel*) átalvénne / tőlem itt.

GÖRGEY Hadd lám, hadd lám! / Merre, meddig? / Ki írt kinek? / Honnan, hová?

BAROMARC Nem addig a', / kenduram! / A Császári / és Királyi / Magyar Pósta / titkát védni / Baromarcnak, / mármint nekem, / zicheréjszt!

GÖRGEY Persze, persze, / tótumfaktum, / zicherájszt...

BAROMARC Megértheti, / engem mundér / kötelez!

GÖRGEY De a címzett! / csak megmondod, / kicsoda?

BAROMARC (*előveszi a borítékot. Forgatja*) Rá van ütve / hét pecséttel...

GÖRGEY Édes öcsém! / Hogy is hívnak?

BAROMARC Baromarc.

GÖRGEY (*paroláznak*) Görgey. / Szóval, fiam, / a címzés rajta / csak nem titok?

BAROMARC Magyar szóbu' / én is értek... / Annyit mondok – / a kupertán: / turulmadár.

GÖRGEY Turulmadár? / Ne ezt mondjad! / Mondjad végre, / kit keres'sz?!

BAROMARC Kit, kit?... / A címzettet! / A kompász mondta: / a fogadóba' / fellelem.

GÖRGEY Ki a címzett? / Kinek küldték? / Bökd ki már, / kit kutatsz?

BAROMARC (*csalafintán*) Én?... / Hát ütöt...

GÖRGEY (*kirántja nem létező kardját*) Teee! / Én ketté szellek, / mentibe! / A nevet...
/ Ki vele...

BAROMARC Baromarc.

GÖRGEY Nem tiédet, / te gazfickó!

BAROMARC (*most már mindent ért*) A magáét? / Görgey.

GÖRGEY Baromarc! / A címzettét!

BAROMARC Itten vagyon / írva rajta! / Nagybetű meg kisbetű.

GÖRGEY (*lemondóan*) Bolond lyukbú? / bolond szél fú! / Kigyelmeddel / nem lehet...

BAROMARC Magyarföldön – / magyar póstást – / magyar ember – / mindenkoron / segíteni / kötelest!

GÖRGEY Ha elárulni / méltóztatnád, / ki küldte a / levelet?

BAROMARC A Császári / és Királyi / Magyar Póstát?! / Elárulni? / Én!? / Soha!

GÖRGEY Azt gondolám...

BAROMARC Kend itt engem / inspirál! / Mi jogon?

GÖRGEY Én vagyok az, / Görgey! (*Petőfi kiszól a képből: „Nem világos?”*) Bakafánt!
Petőfi vigyorogva lakatot tesz a szájára

BAROMARC Ezt már mondta... / Görgey.

GÖRGEY Tábornok úr! / Jól hallotta! (*Petőfi a keretből: „Nem világos?”*) Kuss,
kakukk!

BAROMARC Hallom, hallom: / Görgey. / Ahogy nézem, / nincs levele...

GÖRGEY Levelem?! / A Tiszánál / seregem – – –

BAROMARC (*elfordulva Görgeytől*) Szóval nincsen! / Egy se itten / jó magyar?! / A
címzettet / keresem!

GÖRGEY (*elfordulva Baromarctól*) Hát keresse – – – / mind künn vannak, / keresik a /
koronát...

BAROMARC Hát elveszett?

GÖRGEY Nem elveszett. / Elorozták

BAROMARC Az istváni / Szent Koronát?! / Mér' nem mondta?!

GÖRGEY Én azt hittem, / hogy már tudja...

BAROMARC Színgyalázat!

GÖRGEY Hitler Adolf ---

BAROMARC Derék felem, / nem perelem, / bár nem fajtám – / jól ösmerem...

GÖRGEY Náci disznó!

BAROMARC Talpig snájdig ---

GÖRGEY Svájn!

BAROMARC Svánn! / Mint a hattyú, / elegáns!

GÖRGEY Hitler iszt ájn / Svájn! SVÁJNE!

BAROMARC Azt ne higgye, / hogy megússza! / Ne remélje, / elviheti / szárazon!

(Kirohan)

VASTÜDŐ *(beszalad. Kezében a Magyar Hajnal példányai, mindenkinek ad egyet)*

Deák Ferenc / kiegyezett! / Károlyi meg / földet osztott! / Elsüllyedt / a Titanic! /

Kezemben a / Magyar Hajnal! / Feltalálták / a mozgó festményt, / meg a beszélő / dobozt!

FERENC JÓZSEF *(megtapsolja Vastüdőt)* Milyen ügyes, talpraesett, igazán!

(Vastüdő a kezébe nyom egy újságot, és kimegy. Kintről hallatszik a hangja, Ferenc József mintegy ismételve Vastüdőt, olvas) Kölcsey Ferenc megírta a Himnuszát!...

Lenin, a kaiser titkosügynöke, lezárt vagonban Pétervár felé tart!... *(Összezsukja a lapot. Megcsóválja a fejét)* A telefonnál Batu kán? Hiába, a hír értéke a gyorsaság...

PÁNTLIKA *(bejön)* Mintha / csapódott volna / a kapu... / Az istállóban / felhorkantak / a lovak...

GÖRGEY Egy disznóhólyag! / Az járt erre. / Azt kergeti / künn a szél...

PÁNTLIKA Hangok voltak... / Beszéd, szavak...

GÖRGEY Vastüdő volt, / persze-persze! / A friss lapokkal / ő járt erre...

PÁNTLIKA Idősb hang volt...

GÖRGEY Matuska volt! / Persze, persze! / Jó barát.
PÁNTLIKA Érzem szagát... / Itt Baromarc / koslatott.
GÖRGEY Levélt hozott.
PÁNTLIKA *(a szívéhez kap)* Jaj, a szívem!
GÖRGEY Ugyan, kislyány – – –
PÁNTLIKA Írt a mátkám, / izent végre! / Hol a pártám, / tűzre véle!
GÖRGEY Tán nem kéne... / Egy poéta férj – – –
PÁNTLIKA Hallgasson mán! / Ő se mondott / kendrül véleményt! *(Rokolyáját, pántlikáját igazgatja)* Jaj! Orcámra / pirosítót / kéne kenni! / Szeretnék ma / tubarózsa lenni!
GÖRGEY Duk-duk Bandi – – –
PÁNTLIKA Megtiltom, hogy / így beszéljen / fülem előtt / bárki is!
GÖRGEY Pántlika, / egy poéta – – –
PÁNTLIKA Ánizs, mirha – – –
GÖRGEY Ópálinka!
PÁNTLIKA Cobolyprémek, / drága kelmék, / brokát, selyem, / perzsaszőnyeg! Hintó meg ló! / Illóolaj – – –
GÖRGEY Jaj!
PÁNTLIKA Karmazsin! / Ámbra! / Smaragd, rubin – – –
GÖRGEY Szesz meg papír – – –
PÁNTLIKA Gyöngy és zafír! / Kocsiderék / arany, ezüst, / tallér, pitykék, / kupák, kancsók, / tálak / és szelencék! / Ózontiszta / hegyikristály!
GÖRGEY Karlsbadi só – – –
PÁNTLIKA Medencében / bor és nektár! / Márványkutak! / Vér és Arany! / Csillagtenger! / Minden, amit / ösmer ember! / Az én Endrém / mondatáért / Ady Endre / egy szaváér – – – / mind homok.
GÖRGEY Ugyan, ugyan, / Pántlika...

PÁNTLIKA Szívem bolond / nagyharangja / zsongta-bongta, / éjt meg éjt – – – / Hol van, addsa / a levélt!

GÖRGEY Zsebre vágta / és elvitte, / ahogy hozta, / Baromarc.

PÁNTLIKA A nekem szóló / sorokat?!

GÖRGEY Nem mondta meg, / hogy kié – – –

PÁNTLIKA Huligán!

GÖRGEY A kopertán / égi jel volt: / egy madár – – –

PÁNTLIKA Égi jel! Ez ő! / Nem lehet más / senki se! / Hogyan mondta? / Egy madár? / Héja lehet, / semmi más! (*Kering*) „Útra kelünk. / Megyünk az Őszbe, / Vijjogva, sírva, / kergetőzve, / Két lankadt szárnyú / héja-madár.” / Csak ő lehet! / Ady Endre! / Ő írt nekem / levelet! / Merre ment!

GÖRGEY Arra!

PÁNTLIKA Arra?

GÖRGEY Vagy tán / arra?

PÁNTLIKA Arra?

GÖRGEY Nem is tudom, / igazán!

PÁNTLIKA Tudnom kell, hogy / hol keressem!

GÖRGEY Lidérc jár a / Király-hágón!

PÁNTLIKA Rá kell lelnem!

GÖRGEY A fenyves alján / mongolt láttak! / Pántlika!

PÁNTLIKA Akkor is!

GÖRGEY Kutyafejű / vad tatárok / seregelnek! / Pántlika!

PÁNTLIKA Baromarc / lenyelte a / levelem!

GÖRGEY Pántlika! / Én nem mondtam, / ő se mondta, / hogy tiéd!

PÁNTLIKA De én érzem! / Eljő értem! / Elvisz innét, / héjaszárnyú / csolnokon! (*Kirohan*)

GÖRGEY Édes lányom, / Pántlika! (*Utánaszalad*)

Ferenc József elkészült a munkájával. Elégedetten gusztálja az új keretet

KORTSMAGEŐZ *(jön le a lépcsőn)* Ferenc elvtárs, nemdebár?

FERENC JÓZSEF Eltalálta az elvtárs, az vagyok.

Kezet fognak

KORTSMAGEŐZ *(döbbenetesen lép hátra)* Ez a hasonlatosság, Ferenc elvtárs! Alig hiszek a szememnek... Döbbenetes...

FERENC JÓZSEF Igyekszik az ember...

KORTSMAGEŐZ Az asszisztensem mondta, de hát ez a... Ez a szakáll! Ez a tekintet!

FERENC JÓZSEF Mire gondol az elvtárs?

KORTSMAGEŐZ Nem néztek, hogyismondjamcsak, ferde szemmel magára? A császár ükunokája ---

FERENC JÓZSEF Dédüke...

KORTSMAGEŐZ Parancsol az elvtárs?

FERENC JÓZSEF Dédüke.

KORTSMAGEŐZ Persze, persze... Dédunokája. Hogy repül az idő, kedves Ferenc! Szóval? Hol is tartottunk?

FERENC JÓZSEF Csak az öreg elvtársak!... Nem tudnak hová tenni, hogy olyan ismerős vagyok nekik...

KORTSMAGEŐZ Nem is csodálom... Látom, most is serénykedik az elvtárs... Bizony, bizony, egy más generáció...

FERENC JÓZSEF Találtam ezt itt... Gondoltam, gatyába rázom... Biztosan leesett... A magamfajta keze nem tud már pihenni... *(Mutatja a saját képmását)* Gondoltam, gatyába rázom...

KORTSMAGEŐZ Zavarba hoz az elvtárs... Ez most melyikőjük? Az elvtárs vagy a dédüke?...

FERENC JÓZSEF Ez az igazi. Gondoltam, hátha passzol a filmhez...

KORTSMAGEŐZ Nagyon jól gondolta! Nagyon jól gondolta, Ferenc elvtárs, csak aztán nehogy baj legyen belőle! *(Kínosan heherész)* Ahogy mondani szokás... Hehehe...

Ferenc József megfordítja a képet. A másik oldalon Kádár János fiatalkori portréja látszik

FERENC JÓZSEF Hopplá!

KORTSMAGEŐZ Ferenc elvtárs! Alig találok szavakat... Maga egy mágus!

FERENC JÓZSEF *(szerényen)* Ugyan, miket nem mond az elvtárs... tudok egy-két dolgot, ennyi az egész...

KORTSMAGEŐZ Nem, nem! Maga, Ferenc elvtárs, egy igazi mágus! Egy főnyeremény! – Ehhez ragaszkodom!

FERENC JÓZSEF *(visszaadja a képet. Megkopogtatja a falat)* Milyen gyenge fal... Csuda, hogy össze nem omlik ez a bagolyvár...

KORTSMAGEŐZ Mondja csak, Ferenc elvtárs, kérdezhetek én magától valamit?

FERENC JÓZSEF Kérdezzen az elvtárs...

KORTSMAGEŐZ Tud maga bömbölni, Ferenc elvtárs?

FERENC JÓZSEF Hogy én-e?

KORTSMAGEŐZ Hát... igen... Tudja, azt írják, hogy a maga dédnagyapja úgy bömbölt, mint egy oroszlán! És a művészi hitel kedvéért...

FERENC JÓZSEF Nem próbáltam még...

KORTSMAGEŐZ Nem gondolja, hogy itt az ideje, Ferenc elvtárs?

FERENC JÓZSEF Hogy?...

KORTSMAGEŐZ Itt az idő, most vagy soha, Ferenc elvtárs! Ahogy a költő írta... hehehe...

FERENC JÓZSEF Nem is tudom...

A Csínom fivérek jönnek be. Bokáznak, nagyokat sóznak csizmáik szárára

KORTSMAGEŐZ *(bosszankodva figyeli táncukat. Kelletlen tapsol)* Köszönjük...
 Köszönjük! *(Hirtelen üvölteni kezd)* De ez még mindig nem a Tyukodi-jelenet! Majd
 szólítják magukat! *(Ordít)* Kifelé! *(A Csínomok felhúzott orral kislisszolnak)* Na,
 Ferenc elvtárs... *(Ferenc József bömböl egyet)* Nagyon jó lesz? Ferenc elvtárs,
 nagyon jó! Csak nem elég rettenetes, tudja? Nem próbálná csattogtatni a fogait is
 közben? Tudja, az összhatás. Gondoljon az összhatásra, Ferenc elvtárs! Na...

FERENC JÓZSEF Gondolok... *(Bömböl)*

KORTSMAGEŐZ *(szuggesztíven)* Összhatás, Ferenc elvtárs... ÖSSZHATÁS! Meg
 ellenpunkció!

FERENC JÓZSEF Igenis... *(Bömböl)*

KORTSMAGEŐZ Nagyon jó lesz... Mondja csak, Ferenc elvtárs, kérdezhetek én
 magától valamit? Mint ezermestertől?! *(Ferenc József bólint és bömböl)* Tudna maga
 nekem... Egy... Ferenc elvtárs, jöjjön csak velem!

GÖRGEY *(csóválja a fejét)* Én itt eztet, / ösmerem...
Felmennek az emeletre. Kudelkáné jön be Margittal

KUDELKÁNÉ Értsd meg, lányom, / nem és nem! / Takarítani! / Azon járjon / az eszed!

MARGIT De ha egyszer / szeretem!

KUDELKÁNÉ Hányszor mondjam / még neked?!

MARGIT Soha velem / kedvesebb – – –

KUDELKÁNÉ Mér' kínoz, mondd, / mér' gyötörsz? / Kérőidnek / ezt a telet – – –

MARGIT Mind csak pózol, / de ő szeret!

KUDELKÁNÉ Mind az egész! / Falu, csorda, / kézfogódon nyeherészve / legelész – – –

MARGIT Szívem minden / dobbanása / érte szól, / Minden tiltó – – –

KUDELKÁNÉ De ő – – – *(Szája elé kapja a kezét)* jaj, / majd' megmondtam /
 micsoda! / Hagyjál, lányom, / tudhatod, hogy / odavan a / korona! *(Az ajtó felé indul)*

MARGIT *(csendesesen)* A haragnak / nem lehet – / harangja, / mama.

KUDELKÁNÉ *(megtorpan. Visszafordul. Átöleli a lányt)* Jaj, / te szegény / kis bolondom. / Persze hogy nincs / oly harang.

MARGIT Ugye, mama, / nincs, ugye?

KUDELKÁNÉ De borona sincs, / mely ügyeteket / elsimítná, / szíveteket összeadná...

MARGIT Akkor inkább / én világgá / bujdosok... *(Felrohan a lépcsőn)*

KUDELKÁNÉ Bakfisok! / Azt hiszitek / attól jobb lesz?! / Megváltozik / valami? / Istenem, mily / ágrólszakadt / az árva lélek, / amíg párját / keresi. / Hogy éppen ez, / hogy pont egy / ilyen kell neki. *(Kimegy)*

A kis Szamuely gyerek jön be. Fején kucsma, testén kisködmön, kezében a nyúl. Beviszi a konyhába, leteszi az asztalra. Átjön az ivóba. A zsebéből tükröt húz elő, Szulejmán ajkai elé tartja. Az emeletről lehallatszik Ferenc József bömbölése. Szamuely Tiborka ijedten vágja zsebre a tükröt. Kiszalad. A küszöbön megtorpan. Visszafordul, a konyhában felkapja a nyulat. Magával viszi.

Kezében revolverrel Sztalin Jóska ólálkodik le a lépcsőn. A középső ajtó felé indul, de Pepás Pesta útját állja. Farkasszemet néznek, majd Sztalin sarkon fordul, és kiveti magát a hóviharba.

A meggyötört Kecskeláb jön be Rézelejjel. Rémülten menekülnek bőröndjeikkel az emeletre. II. Lajos botorkál le – kimegy a hóesésbe. Baromarc settenkedik be. A középső ajtó felé igyekszik, de Pepás útját állja. Baromarc teátrális szórakozottsággal átsomfordál a konyhán, eltűnik a kamrában. István király érkezik. Mögötte Gellért püspök, karján a hölgyekkel

ISTVÁN KIRÁLY Szakajtott, mint egy siralomház...

GELLÉRT PÜSPÖK Egy lepusztult siralomház...

W. HANNA Hogy mi hogy szeretünk maguknál!

J. BARBARA Ez a tömény egzotikum!

W. HANNA Rúzsá Sándor! Meg a Bandi!

J. BARBARA A szürkemarhák!

W. HANNA Gémeskutak!

J. BARBARA És a csárdás! Ripsz-ropsz! Ahogy járják!

Kettőt balrúznak, kettőt jobbrúznak

W. HANNA És Szent-Györgyi! Neumann János! Meg Teller Edwárd! Szilárd Leó — — —

Kettőt balrúznak, kettőt jobbrúznak

ISTVÁN KIRÁLY Hát azok meg kicsodák?

W. HANNA Magyarok. Nagy magyarok. Hogy is mondják a franciák? Grandióz!

ISTVÁN KIRÁLY Ja... igen-igen... most, hogy így a szájacskájával mondja...

GELLÉRT PÜSPÖK (*mulat*) Ég a kunyhó, / róóóópog a nád!

Csárdásoznak. Margit jön le. Kezében koffer

ISTVÁN KIRÁLY Hát maga, Margit kisasszony! Utazik?

MARGIT Úgy / valahogy...

GELLÉRT PÜSPÖK A többiek? Merre vannak? (*Táncol*) Hujjuj!

MARGIT Keresik a / koronát.

J. BARBARA Keresik a koronát! Ez butiful!

GELLÉRT PÜSPÖK Miféle koronát?

MARGIT Szent Istvánét, / a királyét.

ISTVÁN KIRÁLY Az enyimét?

MARGIT Az országét. / A Szent Koronát. / Szabadságunk / szent zálogát.

J. BARBARA Ez butiful!

ISTVÁN KIRÁLY De hát én azt / odaadtam / a kompásznak: / Kortsmageőznél / váltsa be... / Az nem lehet...

GELLÉRT PÜSPÖK Rímelt, komám! / Úgy beszélsz mán, / mint ezek... / Itt no, la'...

Lassulnak a táncban, pihegye állnak

W. HANNA (*mámorosan*) Ez a maguk frisscsárdása lenni jobbnak, mint lenni a jogging!

KORTSMAGEŐZ „A magyar színész köteles a rábízott kelléktárgyra úgy vigyázni... (*Jön le a lépcsőn*) mint a szeme világára.” Elvtársak! Én azt gondolom... (*Az órájára néz*) Jó reggelt, vagy jó éjszakát... Kinek mi jár...

ISTVÁN KIRÁLY Pali, kérlek...

KORTSMAGEŐZ Magának elvtárs. (*Gellértnek*) És magának szintúgy... Hölgyeim... (*A karját nyújtja*) Gondolom, elfáradtak...

J. BARBARA Áh, nagyon...

W. HANNA Csodás este...

J. BARBARA Minden nagyon butiful!

W. HANNA Az a festő!... Hát az nagyon... Csonti Kocka... vagy hogyan is... Tájveder...

GELLÉRT PÜSPÖK (*meglöki a megsemmisült István királyt*) A Csontváry!...

ISTVÁN KIRÁLY (*magához tér*) A hölgyek rajzolót keresnek az új sorozatukhoz, gondoltuk, a Tivadar...

W. HANNA Hogy az mit tud! Szuper!

KORTSMAGEŐZ Ne fáradjanak az elvtársak! Már telefonáltam Pestre... Mészáros elvtárs útban van...

GELLÉRT PÜSPÖK Mészáros elvtárs! De hisz akkor nekünk végünk...

KORTSMAGEŐZ Valahogy úgy...

ISTVÁN KIRÁLY Palikám!...

KORTSMAGEŐZ Elvtárs.

GELLÉRT PÜSPÖK Pali elvtárs!

KORTSMAGEŐZ Kortsmageőz.

ISTVÁN KIRÁLY Na, igazán.

GELLÉRT PÜSPÖK Mi mindent csak a hölgyekért...

KORTSMAGEŐZ Majd Mészáros elvtársnak... Ezért jön, hogy meghallgassa...

Hölgyeim! *(El)*

GELLÉRT PÜSPÖK Mészáros elvtárs... No, barátom...

ISTVÁN KIRÁLY Hol lehet az a kurva korona?! *(Kirohan)*

Gellért utána. Margit leteszi a koffert. Levelet húz elő. Pepáshoz lép

MARGIT Pesta bátya... / Ezt anyámnak, / ha nem látja / senki sem – *(Pepás átveszi a levelet, és anélkül, hogy reagálna, elteszi. Margit felemeli a koffert. Az ajtóhoz megy, megáll)* Isten áldja! / Pesta bátya...

Pepás szótlánul visszaereszkedik a helyére. Kint dühöng a hóvihár.

Petőfi kilép a keretből. Kimegy a konyhába. Benyit a kamrába. Kíváncsian jár-kél. Benéz a középső ajtón, anélkül, hogy Pepás megmoccanna. Petőfi lekasztja a falról a Ferenc József képét és megfordítja. Sztalin ábrázata tekint le ránk. Görgey tábornok jön be. Öreg csontjait melengeti

GÖRGEY Valósággal / csíp meg harap. / Ordas hideg. / Érezni, hogy / foga van... Brrr! / Megfagyott bennem / még a lélek is. *(Meglátja Petőfit. Szemei kikereked nek)*

PETŐFI Lélekfagyás! / Szép irány, / Nekem tetszik. / Hadvezérnek / lehet gyenge, / de lehet még / poétok / között király! / Mi lett kendből, / derék hadfi? / Csak nem lóköető? *(Görgey egyre esdeklőbben néz Petőfire)* Na, mi van, / öreg Görgey?

GÖRGEY *(alig jön ki hang a torkán)* Lidérc...

PETŐFI Tábornokom, / hogy gondolja?

GÖRGEY *(mint előbb)* Huuus... huss!

PETŐFI Mégis, mondja, / hogy csináljam? / Huss?! *(Egy lépést tesz Görgey felé)*

GÖRGEY *(hátrál egyet)* Ahogy mondtam, / huss, madár! *(Petőfi egy lépést tesz Görgey felé, aki egyet hátralép)* Az én szívemmel, / Sándor! Már nem / lehet – – –

PETŐFI A te szíved, / generális, / kőből vagy, / hogyha engem / így fogadsz!

GÖRGEY Értsd meg, Sándor! / Én még élek! / Nem hagyott még / el a lélek!

Petőfi egy lépést tesz Görgey felé, aki egyet hátralép

PETŐFI A hegyeken túl, / Artúr! Ott van / Barguzin...

Petőfi egy lépést tesz Görgey felé, aki egyet hátr lép. Egészen a falhoz lapul, mintha csak bele akarna simulni

GÖRGEY Sándor! Kérlek. / Megbűnhődtem / én már múltat... / s jövődöt. / A szívem

PETŐFI A te szíved / megfagyott!

GÖRGEY Meglehet...

PETŐFI Hogy ezt kellett / itt megérnem! / E kis honban, / hol / úgy beszéltek / disztikhonban, / mint a vízfolyás! / Olyan volt itt / az élet, (*Belép a képbe*) szakasztott / görög hősi / ének! / De jól mondtad, / nagyon pászol! / Megfagyott itt / minden, félek. / Üres a jászol. / Az élet gyászol, / hej, barátom, / erre tájt. (*Képpé válik*)

Görgey behunyt szemmel, mozdulatlan áll a falhoz simulva, egészen laposan. Remeg. István király jön be. Nem veszi észre az öreget

ISTVÁN KIRÁLY Se korona, se kompász... Jól nézek ki... Ez tutti feljelentett. Alig várta az alkalmat, de én kitekerem a nyakát! Ki én, mint egy libának...

GÖRGEY (*behunyt szemmel*) Sándor, ne tedd! / Mi jó ebben / mindig neked? (*István király meglátja a fal előtt remegő Görgeyt. Közeledik felé, de az öreg ettől csak még jobban remeg*) Baj van, öreg? / Kegyelem / ősz fejemnek! / Barátja vagyok / nagy szellemeknek...

ISTVÁN KIRÁLY Segíthetek?

GÖRGEY Öreg vagyok / én már ehhez...

István király gyanakodva figyel az öreg Görgeyt, aztán megvonja a vállát. Kimegy. Nyaktekercs jön be. Meglátja Görgeyt, aki továbbra is a falnál áll és remeg

NYAKTEKERCS Hát kendet / a hideg leli?

GÖRGEY Szívem csurig, / telis-teli... / Sándor, / mér' nem értel / engemet?

NYAKTEKERCS Miket nem hord, / összevissza? / Ha nem bírja, / Mér' nem a / Tisza vizét / issza?

GÖRGEY *(felnyitja a szemét, zavartan köhécsel. Ellép a faltól. Gyanakodva tekinget a Petőfi-kép felé)* Honnan veszi?

NYAKTEKERCS Nem is tudom. / Csak – / gondolom.

GÖRGEY Ha gondolná, / nem mondaná.

NYAKTEKERCS Annyi mindent / mond az ember. / Jár a szája, / locsog-fecseg, / mint a gólya / fiaihoz – / kelepel.

GÖRGEY *(még mindig Petőfit figyeli)* Hallotta mán, / hogyan járt / Boszniában / Ferdinánd?

NYAKTEKERCS A politika, / az zsenánt. / A lúverseny, / a kaszinó / meg a kupleráj! –

--

GÖRGEY Leég a világ ---

NYAKTEKERCS Nadrágosok / passziója, / nekünk ahhoz / nincs közünk!

GÖRGEY A trónörököst / agyonlútték, / asszonyostúl!

NYAKTEKERCS Egészségire / legyen!

GÖRGEY Ferenc apánk / begorombul, / lesz haddelhadd, / nyakunkon a / háború!

NYAKTEKERCS Hiszen ebbű' / se másztunk ki, / benne ülünk / még nyakig.

GÖRGEY Derék fiak / milliói, / látva látom / hulláikon / a varj'özönt!

NYAKTEKERCS Ne is mondja! / Szegény Imre, / úgy zupált be, / hogy nem is / köszönt.

GÖRGEY Mint megannyi / sudár nyárfa, / ha a kaszás / rálehel – / a szépséges / deli ifjak, / mint a szálfá / hullnak el.

NYAKTEKERCS Ha Imrére / gondolok ---

GÖRGEY Eb bendője / szép életük / temetője. / S a holtak / emlényére / szűzek könnye / vígasztalan / záporozva / hullva / hull.

NYAKTEKERCS Hanem én meg / azt ajánlom: / elég lesz a / károghásbú! / Kudelkáné / meg ne hallja, / mert a szemünk / kikaparja...

GÖRGEY Szegény anyja. / Én megértem. / Imrét félti, / őt siratja – / a fiát. / Attól retteg, / nem tér vissza, / meghalik.

NYAKTEKERCS Hallja! Hallja? / ezt a neszt?

GÖRGEY Nem én! Pedig / fülem feszt – – –

NYAKTEKERCS Innen jöve! / Most se hallja?

GÖRGEY Komáromnál / egy labancakna – – –

NYAKTEKERCS *(az ajtó felé közelít)* Itt mocolnak, / mintha lenne / ez megett – – –

Pepás fenyegetően felemelkedik. Megtorpan

GÖRGEY Nincs ott senki, / ahogy mondom; / vagy ha mégis, / talán pocok – / az mocol.

NYAKTEKERCS Köhögés volt, / mint ki asztmás – – –

GÖRGEY Nincsen ott más... / Liszteszsák / meg bödön, kancsó, / tán disznósajt! / de az zajt – – –

NYAKTEKERCS ...nem csap. / Én azt / jól / tudom. / Mégis súgja / valami...
(Nyújtogatja a nyakát, hogy az előtte álló Pepás vállai mögé láthasson) ...hogy ott hátul / valaki – – –

SZAMUELY *(bejön a nyúllal. Megáll az ajtóban)* Félbevágjuk?... / Vagy tán hatba? / Kérdezteti / a Matuska.

GÖRGEY Mi lesz mán a', / mestermunka?

SZAMUELY Megfosztjuk / az eszitül. / Georg Lukács / azt üzente, / nyúlvelőre / támadt kedve.

GÖRGEY Hát, ha az lesz, / akkor hatba. / De háromba / minimum.

SZAMUELY *(a Sztalin-képre)* Hát ez meg ki?

GÖRGEY Ösmerős... / Hitler Adolf.

NYAKTEKERCS Na, nehogy mán... / Sztalin Jóska!

GÖRGEY *(legyint)* Egykutya!

NYAKTEKERCS Meglehet.

SZAMUELY Nem szép ember!

GÖRGEY *(megsimogatja Szamuely fejét)* Nem is azért / szeretjük őt, / kisfiam.

SZAMUELY Jó magával / diskurálni. / Úgy érzem, / hogy tanulok. / Bár most éppen / nyuladzani / vonulok. *(Kibiceg)*

NYAKTEKERCS *(a képet nézegeti)* Ez a kázus... / Nyúlhámozás... / Meg az eltűnt / korona... / Gazda kéne, / meg vasvilla. / A kapura / rendes lakat... / Újra rakni / a kazlakat...

Pepás Pesta visszaereszkedik a helyére

GÖRGEY Se Kudelka, / se az Imre.

NYAKTEKERCS Pedig fódni

GÖRGEY Bizony fódni...

NYAKTEKERCS ...kéne / a tetőt. / A zindelyt / legfent / legelőbb...

GÖRGEY Aztán meg / legeltetni, / azt is kellne: / gondozni / a legelőt.

NYAKTEKERCS Úgy gondútam... / Mit szól hozzá, / tén'suram?

GÖRGEY Mán mihe'?

NYAKTEKERCS Hát... / Nem mondtam?

GÖRGEY Nem biza.

NYAKTEKERCS Hát, megkérném...

GÖRGEY Engöm?

NYAKTEKERCS A kezét.

GÖRGEY Az enyimét!

NYAKTEKERCS Szeretem.

GÖRGEY Öreg vagyok... / Engöm?! / Ember!

NYAKTEKERCS Margitot.

GÖRGEY Ja, hogy ötet! / Azt lehet.

NYAKTEKERCS Hogyan látja, / van-e sanszom? / Van értelme / szerenádni?

GÖRGEY Hát...

NYAKTEKERCS Éjzenélni, / permetélni? / Vagy kerüljem / a kosarat? / Mondja bátran! / Állni fogom / a sarat.

GÖRGEY Hát...

NYAKTEKERCS Lelkemben a / nyugodt erő, / amit csak tud, / adja elő – / legyen bármi.

GÖRGEY Próbáljon / meg várni... / Hiszen még oly / fiatal... / Várni kell / és nem félni – – –

NYAKTEKERCS Várni, félni?! / Ne ösmerne? / Katonáék / megtanultam, / mitől férfi / lesz a férfi!

GÖRGEY Én azt hiszem, / Pántlikának / igaza leend...

NYAKTEKERCS Mit kerül kend, / tegye elém!

GÖRGEY *(kivágja)* Margit szíve / Rézelejé!

NYAKTEKERCS *(sóbálvánnyá mered)* Nyugodt vagyok.

GÖRGEY Tudom... Erős.

NYAKTEKERCS Áááááááá! *(Kiveti magát a hóvihar ba)*

Görgey a Petőfi-képhez lép. Gyanakodva méregeti. De Petőfi nem reagál. Görgey letelepszik. Ráborul az asztalra. Elalszik. Lassan elsötétül a szín. Csak a Sztalin-kép szeme világít. Sztalin Jóska érkezik. Kezében zseblámpa. Minden zugba bevilágít

SZTALIN Adolf Hitler / aztat mondta, / erre látta... / Köd előtte, / köd utána... / Az nem lehet, / hogy egy ilyet / Egy brigantit! / Egy nemzetközi / huligánt! Egy / terroristát / elnyeljen a / sárgolyó! *(Zseblámpája a Sztalin-képet világítja meg. Alázatosan tiszteleg)* Moj magamnak / azt jelentem: / Wallenberget / nem lelem.

Hirtelen kigyulladnak a fények. Kudelkáné és Koslapicka áll az ajtóban, az ájult II. Lajost cipelik. Döbbenten néznek Sztalinra

KUDELKÁNÉ Tábarnok úr!

KOSLAPICKA Genera- / lisszimusz!

SZTALIN (*Kudelkánékra ripakodik*) Mit bámulnak?! / Majd kiesik / a szemük?
(*Kudelkánék rémulten elejtik II. Lajost*) Áhá, szóval / ő az! / A jó firma – – – /
Wallenberg... (*II. Lajoshoz lép, és felemeli a sisak rostélyát. Beszól*) Raoul
Wallenberg, / igyi szudá!

KUDELKÁNÉ Itt valami / fatalitás – – –

SZTALIN Kudelkáné! / Harasó? / Ez a bádog / nem jól takar... / Mögé látok! /
Wallenberger, / bujj elő!

KOSLAPICKA De ő – nem ő! / Csak egy színész! / Magyar pojác!

KUDELKÁNÉ Csak összevétí / Wallenberggel!

SZTALIN Dolfim szerint / itt minden más, / mint az, ami. / A hamis is / valami. És /
ami valódi? / Az a csalfa! / Az igaznak. / Annak hinnem / nem szabad. / Tiszta
Balkán... / Ember legyen / ám a talpán, / aki majdan / itt e hordán / vajdászkodni / mer.
(*Elengedi II. Lajost. A király teste csörömpölve hull a földre. Sztalin fecnit húz elő a
zsebéből. Bagadozva olvassa*) B-é-la... / Hun!

KUDELKÁNÉ Kun Béla tán?

SZTALIN Hun lelem?!

KUDELKÁNÉ Nyulat purgál. / Hívassam mán?

SZTALIN Jobb szeretem / saját kezem... / Hogy is mondják / maguk eztet? / Addig
verem, / amíg meleg. / Ebbe' szinte, / hogy is mondják / maguk eztet? / Ebbe' szinte...

KOSLAPICKA Élvezkedek.

SZTALIN Úgy valahogy! / Dagonyázok!

KUDELKÁNÉ Hát akkor meg / a pitarba' / megleli...

SZTALIN (*a cédulát silabizálja*) Mátyás / Rákosi...

KOSLAPICKA Nem ösmerem.

SZTALIN Pedig ő még / sokra viszi! / Nekem aztán / eliheti...

KUDELKÁNÉ Ott ül az is, / arra hátul. / Ott világít / a feje...

SZTALIN *(gálánsan meghajol, amennyire tőle telik)* Kudelkáné... *(Összeüti a bokáját)* Tovarisz... *(Alig észrevehető, de mégis határo zott mozdulattal tiszteleg a Sztalin- képnek)* Önmagam... *(Kisiet)*

GÖRGEY *(az ajtócsapódásra felriad. Felpattan)* Bestiális, / gonosz szellem / távozz tőlem! / Hagyd elmémet, / hadd pihenjen! *(Körülnéz. Gyanakodva pislog Petőfire, de a költő rá se hederít. Meglátja Kudelkánét meg Koslapickát. Szabadkozik)* Ó, bocsánat, / de mostanába' / lúdvércekkal / álmodom. *(Petőfi felé tekinget, de a költő nem reagál)* Most is itt járt / az a szellem... / Tarackistát / keresett... *(Meglátja a földön magatehetetlenül heverő II. Lajost. Kérdőn néz Kudelkánéra. Kudelkáné szomorúan, nehéz szívvel rábólint)* Még plussz... *(Petőfire pillant)* ...szerencse, / hogy a szussz... *(Petőfire pillant)* ...Nem fagyott ki / belőle.

Petőfire pillant, de a költő nem mozdul. Görgey lehajol, hogy Koslapickával felemeljék II. Lajost

KOSLAPICKA *Hogy a lelkén / nem csírázott / jégvirág. (Görgey felegyenesedik és a Petőfi-képre mered. Petőfi brávózza integet az öreg felé)* Na, mi lesz mán? / Meddig várjak? / Míg lehull / a kábakő? *(Felemelik a királyt, és felcipelik az emeletre. Pepás némán átnyújtja Margit levelét Kudelkánénak, aki elolvassa, majd felindultan kisiet. Görgey és Koslapicka jön le a lépcsőn)* Na, van hozzá / mit tódnia?

GÖRGEY Hát...

KOSLAPICKA *Se Kudelka, / se meg Imre... / Pedig fődni / kéne / a tetőt.*

GÖRGEY *Szent igaz.*

KOSLAPICKA *Hogyan látja, / van-e sanszom? / Van értelme / szerenádni?*

GÖRGEY Hát...

KOSLAPICKA *Éjzenélni, / permetélni? / Vagy kerüljem / a kosarat? / Benne járok / mán a korba'...*

GÖRGEY *Abba benne — — —*

KOSLAPICKA *De azé' még, / nyámnyila / az nem vagyok!*

GÖRGEY Nem biza!

KOSLAPICKA Bögyibe' van! / Bökje csak ki, / hogyha ösmer / nálamnál is / flancosabb kokast!

GÖRGEY Nem, dehogy!

KOSLAPICKA Nem fogok a / hitembül / kitérni. / Katonáék / megtanultam, / mitől férfi / lesz a férfi...

GÖRGEY Az már biztos is!

KOSLAPICKA Szívem, mint a / bivaly szíve! / A vérem meg, / mint a szikvíz – / minduntalan / felpezseg!

GÖRGEY Az se semmi.

KOSLAPICKA Nekem mondja? / Férfierőm / ősforrása / oly duzzadó, / oly... / lankadatlan / tüzes katlan, / hogy... / itt, e tájon, / itt e kies / rónaságon / párja sincs!

GÖRGEY Szó se róla: / ritka kincs!

KOSLAPICKA *(egy női hajfonatot húz elő a szíve fölü)* Ah, ez a tincs... / Az Ő tincse. / Ily tincs / nincs több. / Szívem kincse! / Egy angyalé, / ki itt jár / köztünk, lenn / a földön – / az én édes / tubicám! *(Négykézlábra ereszkedik)* Rózsás talpán / rozmaring ring, *(Az ajtóban Kudelkáné jelenik meg)* szagos müge – / három színű / tulipán. / Amerre jár, / nyomaira / csókmadár száll, / csipegetni / harmatát... *(Csipeget)* Csipp-csipp! / Csipp-csipp! Csipp –

KUDELKÁNÉ Hát maga meg / mit csinál!?

KOSLAPICKA Kudelkáné, / adja nekem / a kezit!

KUDELKÁNÉ Hová tette / kend az eszit?! / Margit eltűnt! / Mit adja itt / kendermagos / kokasát?!

KOSLAPICKA Keresi / a koronát...

GÖRGEY Izgatott volt, / oly szomorú – – –

KUDELKÁNÉ Írta nékem, / mily mély a bú, / mely emészti, / rágja, de egy / lyánynak legyen / gátja, ha legényit / sorsa bántja. / Kalapálja...

KOSLAPICKA Kalapálja?! / Hájszen csak Marcit / látnám, Hevesen!
KUDELKÁNÉ Szegény lányom, / szánom-bánom / tettemet!
GÖRGEY Ki védi, óvja / zord hidegbe, / ha az anyja / nincs mellette?
KOSLAPICKA Majd, ha fázik, / visszagyün!
KUDELKÁNÉ Míg a párját / nem találja, / nem fordul az / sose hátra. / Az én lányom
– / ösmerem. / Míg a lelke – – –
KOSLAPICKA Mér’ ne lelne / rája nyomba’? / Hisz az imént / itt lődörgött, / nem
vihette / el az ördög!
KUDELKÁNÉ Kend meg osztán / kirül dörög?
KOSLAPICKA Hogyhogy kirül? / Senki másrúl, / egykomámrúl...
KUDELKÁNÉ Rézelejrül?
KOSLAPICKA Nyaktekercsrül. / Jézus isten! / Ez nem lehet / igaz!
KUDELKÁNÉ Érti mán kend, / hol hibádzik?
GÖRGEY (*sóhajtva*) Hogy hiányzik, / mily üres / a fogadó...
KOSLAPICKA Künn pustol / a hó! / Minden fagyott – – –
KUDELKÁNÉ Mind elhagyott. / Az uram, / a fiam, / most a lányom. / Hideg szél jár /
a tanyámon...
PÁNTLIKA (*jön*) Nem lelem. / Tüvé tettem / érte mindent: / erdőt, mezőt, / ágat-bogot.
/ Zombékokat, / réteket meg / lápokat. / Eget-poklot / mind bejártam, / de nem találtam
/ meg sehol.
KUDELKÁNÉ Jaj, te lányka, / nem nyugodhatsz – – – / bánt a lelkiösmeret!
PÁNTLIKA Engem?! / Bántsa ütet! / Ilyet tenni / nem lehet – – –
KOSLAPICKA Szíve arról / nem tehet.
PÁNTLIKA Lenyelni / egy levelet!
KUDELKÁNÉ Pántlika, te / kevered! / Margit elment, / azt hittem, / hogy teveled.
PÁNTLIKA A kisasszony! / Megszaladt?!
KUDELKÁNÉ Itt maradtam, / mint az ujjam, / Pántlika.

PÁNTLIKA *(átöleli Kudelkánét)* Jaj, istenem, / bocsásson meg / bolond számnak! / Folyton- / folyvást / csak fecseg! / Mindenekről / ő tehet!

KUDELKÁNÉ Te buta lány, / nem okoltam – – –

PÁNTLIKA Rézelejről én / locsogtam / Hitler úrnak, / hogy láttam őket, / hogy hová bújtak, / Izsák urat, / meg a többit! / Szegény Sárát – – –

Pántlika zokogva borul Kudelkáné vállára. Vastüdő szalad be, kezében a lapokkal

VASTÜDŐ Neil Armstrong / a Holdra lépett! / Az Auróra / lövi már a / Téli Palotát! / Hatháromra / vertük otthon / Angliát. / A telefonnál / Batu kán! *(Kiszalad, még sokáig hallatszik tá volodó hangja)*

KUDELKÁNÉ Jóságos ég, / mi lesz még itt!

PÁNTLIKA *(zokogva)* Margit issza / mind a kárát! / Hogy segítsék / baján néki?! / Kútba ugrok, / lúgot iszok, / eret vágok / magamon!

KUDELKÁNÉ Ó, te szegény / árva lélek...

PÁNTLIKA Tudom én, hogy / mit beszélek! / Minek élek, / mit remélek? / Miért kellek / én ide?! *(Egymás után bújnak elő a kíváncsiskodók. Először két amerikai hölgy érkezik, majd a Csínomok bukkannak fel, és nyomban táncolni kezdenek. Most nem énekelnek – némán bokáznak, drámaian hajladoznak, mintegy táncos illusztrációját adva Pántlika belső, mély fájdalomának, míg csak meg nem érkezik Kortsmageőz, és egy dühös mozdulattal le nem állítja őket. Akkor a két Csínom sértődötten és villámgyorsan távozik, William Hanna és Joseph Barbara nagy bánatára. Ferenc József is megérkezik. Később István király és Gellért püspök. Azután Szamuely feje jelenik meg az ajtóban. Megjön Baromarc és végül Nyaktekercs is)* Elárultam, / tönkretettem / mindent, amit / csak szerettem, / beszennyeztem, / összezúztam / és lehúztam / magamhoz, le / a mélybe, / a bűzös sárba / a mocsárba – – –

KUDELKÁNÉ Pántlika!

KOSLAPICKA Kicsi lányka – – –

PÁNTLIKA Hogy gyűlölöm / Ady Endrét! / Itten mindent! / Ezt a házat! / Ezt a tájat! /
Ezt a mesét! / Ezt az egészt! / A délibábos / magyar pusztát! / És a személyt, / aki /
kitalálta, / hogy / gyűlölöm kell / magam' is!

*Pántlika szavait végleg elnyomja saját feltörő zokogása. Kudelkáné vigasztaló szavakat
suttog, biztatóan simogatja a lány rázkódó vállait*

KUDELKÁNÉ Jól van te, lyány. / Ríjj csak, lelkem...

PÁNTLIKA Nincs már semmi, / mit reméljek?... / Minek élek?...

KUDELKÁNÉ Ríni, ríni... / Hogy tisztuljon / a lélek... *(Kint pisztolylövés dörren.
Pepás felpattan a helyéről) (Felsikolt)* Imre! / Kisfiam!

Kudelkáné és Pepás Pesta lélekszakadva rohanást eltűnik a középső ajtó mögött

KUDELKÁNÉ *(kétségbeesve, zokogva vissza)* Jaj, mit tettél, / drága kincsem! /
Szemem fénye, / édes szentem, / mindenem! / Jaj! / Nincs már nékem, / miért félnem! /
Miért élnem, / mit remélnem! / Jaj, Máriám, / mér' engedted – / fiad vérit /
megszenvetted, / ennél nincsen / semmi, ami / fájjon jobban / e világon. / Jaj, Mária, /
Magyarok / Nagyasszonya / ki tudhatná / nálad jobban, / az anyaszív / hogyha roppan, /
Kínok Kínja / benne dobban... / Jaj, Mária, / ne hagyj el!

Földre hull a Sztalin-kép, és csörömpölve darabjaira hullik

HARMADIK FELVONÁS

A sötétben az Egmont-nyitány zenéje, később gépfegyverropogás, majd mindkettő egyszerre hallik. A rádióból felhangzik Nagy Imre hangja: „Csapataink harcban állnak...”

VASTÜDŐ *(kintről)* Itt az Újság! / Ezt olvassák! / A telefontól / Batu kán! / Rácok, mócok, / svábok, tótok! / Lesz még / magyar virradat! / A török császár / Eger alatt! / A művelt világ / Suezra les! / Hruscsov elvtárs / az ENSZ-re tesz!

Mindent elnyel a gépfegyverek ropogása meg a tankok lánctalpainak közeledő, majd távolodó csikorgása. Csend. Kalapácsolás hallik. Koporsófedeleket szegeznek valahol. Megvilágosodik a szín.

Ferenc József az utolsó „simításokat” végzi a nagy Petőfi-képeretén. Szulejmán szendereg, Pepás egyenes derékkal ül a régi strázsán. Görgey magába roskadtan figyeli Ferenc Józsefet. A konyhában Pántlika gyertyát helyez az ablakba. Ő is, akárcsak mindenki ugyanabban az öltözékben van, mint korábban volt, de míg a többiek nem változtak, addig a leány hamvasságával alaposan elbánt az idő

PÁNTLIKA Lobogj, kis gyertya! / Meg nem árthat / ennyi kis fény / tán a világnak. / Odakint szörnyű / nagy a kétség, / odakint szörnyű / a sötétség. / Odakint szörnyű / vaksötétben / sirály sikoltoz... *(Odakintről sirálysikoltás hallik. Pántlika rémulten hallgatózik)* Vércse vijjog... *(Odakintről vércsevijjogás hallik. Pántlika sápadtan fülel)* Bagoly huhog... *(Odakintről bagolyhuhogás hallik. Pántlika dermedten rebegi)* Kóbor eb szűkül... *(Odakint felhangzik a kóbor eb szűkülése. Pántlika jegesen)* Odakint valami / nagy titkot / rejteget a / sötét világ... *(Holtra váltan borzong)* Jó lesz mormolni / szaporábban / a szent zsolozsmát, / bibliát.

Pántlika eltűnik a kamra mélyén. A bejárati ajtóban Baromarc jelenik meg. Zavartan toporog, lóbálja a nyúzott nyulat

BAROMARC Kitartás! *(Senki sem vesz róla tudomást)* Aggyon isten... *(Ferenc József az utolsó szegekkel van elfoglalva, Görgey a már megismert Petőfi-pipával bibelődik. Baromarc gyorsan az asztalra helyezi a nyulat, és szemmel láthatóan megkönnyebbül)* Bort meg bűzát! / Békességet... *(Újra magához veszi a nyulat. Téb lából)* Szamuely / ezt izente... *(Megint leteszi a nyulat)* Ippeg pakolt / sebtibe... *(Óvatosan felveszi a nyulat. Körül néz)* Nincsen itten senki se?... *(Az asztalra hajítja a nyulat, de még ugyanazzal a mozdulattal érte is nyúl)* Nem bírom én / eztet látni! / Legyen bármi, / csak vért / ne kelljen / kipóstázni! *(Keresi a helyét, majd ledobja a nyulat a lépcsőre. Szemmel láthatóan nagy kő esik le a szívéről. Kihúzza magát. Peckesen parádézik az ivóban. Megáll a „kis” kép előtt, amely már Szálasit ábrázolja)* Nemzetünknek / szép virága, / hív reménye, / Isten kivont / kelevéze, / a legnagyobbak / tejtestvére, / sudár nyárfá! / Hungaristák, / darutollak / nagy vezíre! / Megroppant a / faj gerince! / Úgy lett minden, / ahogy mondtad: / csülkös tótok, / hegyi mócok / vérmes rácok / - Isten homlokán / a ráncok – / martaléka / a magyar. / Csak a zsidrák / meg a bolsi – / egyik kutya, / másik eb. / Nekik bezzeg, / mint a füst / az életük, / csupa tüll, / meg brill, / szagosító, / akár egy tó / andalító / fodrain az / éji lepkék / buja tánca. / S míg büszke / turulunkat / gyötri lánca, / addig ezek / vircsaftolnak, / tivornyáznak / büntetlenül.

GÖRGEY Mit tirádál / meg gőzöl kend / szüntelen? / Ha már itt van, / jobban tenné, / ha valami / hasznát venné!

Görgey és Ferenc József felállítják az újra keretezett Petőfi-képet. Nyoma sincs a néhai kópé költőnek, egy szomorú, kiábrándult arcú férfit ábrázol a festmény

BAROMARC Hozzám beszél?

GÖRGEY Hát ki másho'!

BAROMARC És hol marad / a titulus?

GÖRGEY Hogy mi kéne?

BAROMARC Több tisztelet / meg alázat! / Szégyen és / gyalázat, hogy / hangjában / egyiknek sincs / nyoma se!

GÖRGEY Fogja már kend, / ne izélkedjen – – –

BAROMARC Berúgódott, / hogy így merészen – – –

GÖRGEY *(legyez a homloka előtt)* Semmi részen / nincs panasz?...

BAROMARC Felhánytam / én magának / Világost? / Emlegettem / Kossuth Lajost?

GÖRGEY Mi az, beszél / a sár? / Vagy én / rosszul hallanék?

BAROMARC Ezt még egyszer / meg ne merje...

GÖRGEY Úgy gondolja?

BAROMARC Nincs magának / kurázsija...

GÖRGEY Mérget azért / ne vegyen rá / billogul.

BAROMARC Billogul?

GÖRGEY Billogul.

Baromarc kakaskodva Görgey elé áll. Szinte összeér az orruk

BAROMARC *(fenyegetően)* Szóval billogul...

GÖRGEY Valahogy úgy.

BAROMARC *(a fogai között)* Kend a Császári / és Királyi / Magyar Póstárul / beszél?

GÖRGEY Inspiciál? / Vagy tán vegzál?

BAROMARC A dolgom végzem!

GÖRGEY Na, fenét!

BAROMARC Védem fajom / becsületét!

GÖRGEY Kendre még / itt büszkék / lesznek...

BAROMARC S hogyha véle / csúful tesznek, / vélem gyűlik / meg bajuk!

GÖRGEY Kend egy postás. / Az a dolga...

BAROMARC Nemzet- / vezető!

GÖRGEY Hja, akkor más... / Egészen más / a nő / fekvése...

BAROMARC Szittyá táltos! / Sámán! Lófő! / Magyar Mogul!

GÖRGEY Ha így boldogul / szíve rajta... (*Elfordul Baromarctól*) Na, ketten kell / hogy megpróbáljuk, / Sándort vissza, / azt hiszem...

BAROMARC (*fogcsikorgatva*) Ezt megbánja! / Lépe, mája. / E nemzet nem / fog térden állva / sunyin sunyni, / szoknya mögé / bujdokolni, / mint maga / meg az Imre, / kirúl mindenikünk / azt hihette / hogy a fronton / harcol, a muszkát / veri, közbe meg –

–

GÖRGEY Imre halott. / Erre kérem / tekintettel – – –

BAROMARC Az ágy alatt volt, / tisztelettel! / Gyáván kushadott – – –

FERENC JÓZSEF Bujkált szegény fiú, és szenvedett.

BAROMARC Reszketett! / Mint nyárlevél, / ha őszi szél – – –

GÖRGEY Ember! Hisz / halotról beszél!

BAROMARC Annyit mondok: / mi nem vagyunk / ám oly bolondok! / Aggastyánok / meg terhesek / mindenkoron / kivételek!

Baromarc elviharzik. Görgey és Ferenc József visszaemeli a Petőfi-képet a helyére. Pántlika jön be. Kezében szalmacsokor, szemeiben félszeg zavarodottság

PÁNTLIKA Künn dühöng a / jeges ár. / Vilniusban / meg a cár / gyilkolássza / a népeket. / Értük ejtek / könnyeket. / Szétrepesztik / a szívemet... / Hullva hullnak – / csöpp a csöppre... / Mit beszélek, / jaj, bocsánat! / Nem látták-e / a mátkámat, / Ady Endrét, / a poétát – / hiszen tudják... / Ma eljő értem, / felkészültem! / Kézfogó lesz, / úgy bizony...

FERENC JÓZSEF Hát maga? A doktor nem azt mondta? — — —

GÖRGEY Kisasszonyka, / kedves... / Jobb lenne, ha / lepihenne...

PÁNTLIKA Nyikordult / az ajtó, és / csapódott...

GÖRGEY Fordult fenn az / ércakas, az / hallhatódott...

PÁNTLIKA Hallottam, / ahogy beszélnek...

FERENC JÓZSEF Csak mi ketten... Hogy mitévők legyünk... Levenni még csak-csak
valahogy, de tudja visszatenni! Visszaállítani az eredeti helyére egy ilyen képet, egy
ilyen nemzeti ereklyét! Az kérem, már nem valami könnyű feladat...

PÁNTLIKA Csaholt künn, / a Burkus is...

GÖRGEY Magyar az is, / joga van!

PÁNTLIKA Láttam, hogy jön / át a pusztán! / Ázva-fázva, / kalapjába, / gallérjába /
rejtve arcát! / Hallják? / Nyitja már / a kertkaput! (*Az ablakhoz szalad. Kifelé tekinget.*)

GÖRGEY Hallucinál! / Amit lát, az nem igaz!

FERENC JÓZSEF Hiszen lázas! Pántlika, higgyen nekünk... Mi csak jót akarunk
magának...

PÁNTLIKA De ha egyszer / látom, hallom / lépteit!

GÖRGEY Az én szemeim / már kit nem / láttak? / Petőfit, / Sztalint, / Hitlert, /
Kecskelábat / meg a fiát — — —

FERENC JÓZSEF Meg az egész Bibliát!

GÖRGEY Nem mondanám! / Láttam őket! / Holott tudom, / mind halott.

PÁNTLIKA Ördögbürfű, / azt kell inni, / az lenyom legott.

FERENC JÓZSEF Na, látja... Hisz tudja azt maga is, hogy mi ilyenkor a teendő...

Kintről lépések zaja hallik. Mindannyiójukban meghűl a vér

PÁNTLIKA Ezt csak hallják, / kigyelmedék!

GÖRGEY (*elhűlve*) Hát én hallám... / Mit tagadék...

FERENC JÓZSEF *(az ablakhoz megy. Kinéz)* Semmit se látni. Mint a szurok...

A lépések egyre közelednek

PÁNTLIKA Minden lépte, / rím, a rímre! / Hallják? / Ugye hallják?!

GÖRGEY *(borzongva)* Ezek paták, / nem is lábak. / Az ördög jár / így, senki más!

FERENC JÓZSEF *(még mindig az ablaknál)* Sehol egy csillag... A holdat fekete fellegek takarják... Hiába meregetem a szemem!

Nyikorogva kinyílik az ajtó. Nyaktekercs áll a küszöbön. Döbbenet bámulják

NYAKTEKERCS Hát maguk? / Ki vagyok én? / Tán Belzebub? / Vagy Habakukk?

Pántlika kétségbeesetten szalad a kamrába

GÖRGEY *(elsőnek ocsúdva)* Szegénykében / tótágasra / áll a lélek...

FERENC JÓZSEF *(lekászolódik az ablakból)* Vizionált... És már-már én is láttam, amit ő látott... Szinte hihetetlen, de kezdtem látni... hogy jön... hogy nyitja a kertkaput...

NYAKTEKERCS De hát jöttem, / itten állok! / Ihol 'la!

FERENC JÓZSEF Nem maga!

NYAKTEKERCS Hát kümeg?!

FERENC JÓZSEF *(tépelőds után)* Bizonyos Ady.

NYAKTEKERCS Kend is kezdi / már, mint ezek? / A cájtung szerint / már az eget / bombázza a muszka, / az amik a / Holdba' járnak. / Maguk meg itt / csak várnak, / várva várnak, / bámulásznak – – –

GÖRGEY Itt barátom, / holt lelkek / tanyáznak.

FERENC JÓZSEF Az az igazság, hogy én még nem láttam! Csak majdnem hogy láttam... Szóval, hogy kezdtem látni... Valami olyan gomolygó, árnyszerű valamit... gomolyogni felém...

GÖRGEY Az még semmi, / látta volna, / amit én! / Sándort, Sztalint, / Hitlert, / Kecskelábot, / Ferenc Jóskát (*Ferenc József csodálkozva körülnéz*) Meg a fiút, / Rézelejt! / Aztán láttam / magyar bakát, / egy tengernyit / a Don felé / menetelni!

NYAKTEKERCS Ugyan, ugyan...

GÖRGEY És hallottam / énekelni: / „Hull a pelyhes / fehér hó...” / A Duna-parton!

NYAKTEKERCS Rég vót az mán, / meg tán nem is.

GÖRGEY De én láttam! / mezítelen / nőket állni / és golyóra / várni. Várva / a hulló hóba’, / mint megannyi / piros rózsa. / Aztán meg le- / hullni sorra, / le a jeges / árba’, le a / zajló vén / Dunába...

Az emeleten felcsendülnek a Kék Duna-keringő halhatatlan melódiái

FERENC JÓZSEF A hölgyek... Nem mondom, az amerikaiak aztán tudnak élni...

GÖRGEY „Hull a pelyhes / fehér hó...”

NYAKTEKERCS Ugyan, apó...

GÖRGEY Igenis! Én / még most is / látom, hallom / a zord téli / fagyba’, ahogy / karon ülő / gyermekének / fülébe vacogja: / „Ne félj, kicsim, / itt vagyok... / Ne félj, kicsim, / nem bánt senki... / Nem bánt senki...”

Az emeletről, nevetésekkel elegyedve megint leszűrődnek a valcer hangjai

FERENC JÓZSEF Pezsgő, orosz kaviár... Ez a szabadság! Ez ám!

GÖRGEY „Hull a pelyhes / fehér hó...” / Nem is hallta, / fedetlen / szemérmén, hogy / röhög a tahó. (*Egy pillanatra megint felerősödik a keringő. A lépcsőn William Hanna*

jelenik meg. Kezében utazótáska) Ők látták csak / ketten, az anya / meg a gyermek, / ahogy a dermedt / decemberi égen, / az alvó Pest / felett, / nagykabátban / szépen, / szép kövér / nagy ívben / elhúzott / az Isten.

William Hanna kétségbeesetten felsikolt. Kezéből földre hull a táska. Iszonyodva mered a lábai előtt heverő nyúlra

W. HANNA Barbárok!

A hisztérikusan sikoltozó William Hanna mögött megjelenik Joseph Barbara. Elragadtatva szemléli a nyulat. Nyomában Csínom Palkó és Csínom Jankó poggyásszal

J. BARBARA Butiful!

W. HANNA Barbara!

J. BARBARA Ez a vadság! Ez az ősi ösztönvilág!

W. HANNA Ahh!

J. BARBARA Maguk tényleg élve eszik a nyulat?

NYAKTEKERCS Hová gondol / kend, asszonyság! / Csak valaki / itt feledte...

J. BARBARA „Csak valaki itt feledte...” Mint régen nálunk, a rézbőrűek! Mily nemes, és mily egyszerű! „Csak valaki itt feledte...” Hát nem butiful?!

W. HANNA Help! Help! (*Elalél!*)

J. BARBARA A Nyugat lánya! Mintha nem a Síp utcába' nőtt volna fel! (*Dúdol*)
„Debrecenbe kéne menni... Pulykakakast kéne venni... Vigyázz, kocsis, lyukas a kas...” Na, hozzon már valaki egy pohár *watert*, vagy hogy is mondják errefelé a vizet?

KORTSMAGEŐZ Viz.

J. BARBARA Azt, azt! Vízet. Hozza már? Még a végén lekéssük nekem a kompot...

NYAKTEKERCS Azt én osztán / alig hinném! / Pihen az mán, / kikötötték...

Kivágódik a bejárati ajtó. Koslapicka tódul be rajt

KOSLAPICKA Ki a magyar, / ha én nem?! (*Vérben forgó szemekkel fújtat*) Elibém áll,
/ reményelem! (*Nagyokat dobant a lábával*) Na, hol a farba?! / Hadd billentsem /
végre – – –

KUDELKÁNÉ (*a középső ajtóban feltűnik*) Mit bög itt kend, / Koslapicka?! / Mér'
nem nyugszik / a laposba'?

J. BARBARA Ez a brutális nyers erő! Ez a temperális szexus! Mint valami gőzbika!

KOSLAPICKA (*leforrázva*) Átaljába' / Én mán csak úgy...

J. BARBARA Ez butiful!

KUDELKÁNÉ Na, gőzbika, / akkor fújjon / meg robogjon! / Hozzon vizet sebtibe!

Koslapicka hanyatt-homlok csörtetne a konyhába, de Kortsmageöz és a két Csinom megelőzi. István király és Gellért püspök a magatehetetlen II. Lajost cipelik be. William Hanna mellé fektetik

ISTVÁN KIRÁLY A korona sehol... mintha csak a föld nyelte volna el. Csak őt
találtuk kinn a parton... Csontig átfagyott.

GELLÉRT PÜSPÖK Kutya baja sem lesz... Erre mérget vehetsz...

GÖRGEY (*butykost húz elő*) A Nagy Téli / Hadjárat / során – – –

Italt csöpögtetnek a sisakrostély mögé

ISTVÁN KIRÁLY Ez még egyszer belefulladás... Bizony isten, az az érzésem, hogy
ebből még baj lesz...

GELLÉRT PÜSPÖK Ne feljtsd el, hogy a piásoknak saját védőszentjük van – *mi fili.*

ISTVÁN KIRÁLY (*elgondolkodva, minden felhang nélkül*) Igen, atyám.

William Hanna magához tér. Körbetekint, majd a páncélos vitézre pillant

W. HANNA (*haloványan*) Hol vagyok?

J. BARBARA Az otthon zöld fűvén, *my dear*... Magyarországon.

W. HANNA És ki ez?

ISTVÁN KIRÁLY II. Lajos, az ifjú király.

W. HANNA Jézusatyám! (*Visszahanyatlik*)

J. BARBARA Hozzák már azt a vizet? (*Csínom Palkó és Jankó tánclépésekkel hoz egy-egy pohár vizet*) Time is money, uraim! Meg fogják tanulni...

ISTVÁN KIRÁLY (*Gellért püspökhöz*) Azt hiszem, a Csínoméék megfogták az isten lábát...

GELLÉRT PÜSPÖK (*István királyhoz*) Ha nem a lábát, akkor egy másik testrészét...

A király és a püspök összevetnek, a két Csínom mögött pedig megérkezik Kortsmageőz is a pohár vízzel. Vereségét látva szórakozottan megvonja a vállát

KORTSMAGEŐZ Tanulni, tanulni, tanulni... (*Fenekig üríti a poharat*)

J. BARBARA (*megitatja William Hannát*) Mit pakolod itt magad, *baby*... Ez nem Las Vegas! A végén még itt ragadunk miattad, édesem!

William Hanna izmaiba mintha elektromos áramot vezettek volna. Felpattan a földről, és kiveti magát az ajtón. Joseph Barbara utána ered

J. BARBARA Hanna! Hanna! Várj!

Palkó és Jankó felkapkodják a poggyászt, és a hölgyek után vetik magukat. Jankó még visszatáncol és Kortsmageőz bosszantására az orra előtt bokázik, csak ezután ered újra Palkó nyomába

KORTSMAGEŐZ Ezek az amerikai libák! Kész csódtömeg...

ISTVÁN KIRÁLY Savanyú a szőlő... igaz?

KORTSMAGEŐZ Több is veszett Mohácsnál. Tenéked magyarázzam? (*Metsző gúnynal*) István, a király.

GELLÉRT PÜSPÖK Bizony, bizony... nehezen mennek a dolgok... Előre. Nem igaz?

KORTSMAGEŐZ Miért nem a koronát keresitek inkább? Mészáros elvtárs elég nagy állat ahhoz, hogy kiszorítsa belőletek a szuszt...

GELLÉRT PÜSPÖK És azt te honnan tudod, édes Palikám?

ISTVÁN KIRÁLY Elvtárs!

GELLÉRT PÜSPÖK Édes Palikám... elvtárs.

KORTSMAGEŐZ Hát mi másért enné ide a fene? Megmondanátok?

ISTVÁN KIRÁLY Hát nem is tudom...

GELLÉRT PÜSPÖK (*István királyhoz*) Talán a Főkönyv... Az nem lehet?...

KORTSMAGEŐZ Mi van a Főkönyvvel?

ISTVÁN KIRÁLY (*Gellért püspökhöz*) Nem... azt azért nem hinném...

ISTVÁN KIRÁLY Azt már azért én sem...

GELLÉRT PÜSPÖK (*István királyhoz*) Hátha mégis... A Főkönyvben mindig lehetnek olyan tételek, amelyek nem lennének oda valók, és mégis ott vannak...

ISTVÁN KIRÁLY Gondolod?

GELLÉRT PÜSPÖK (*sokat sejtetően*) Hááát...

KORTSMAGEŐZ (*ingerülten*) Mi van a Főkönyvvel? (*Rohan az emeletre*) Mi a fenét hordtok ti itt össze?!

Az eddig békésen bóbiskoló II. Szulejmán Kortsmageőz nyomába ered. Mindenki döbbenten figyeli a jelenést

GÖRGEY Még mondjátok, / hogy nincsenek / délibábok?... (Ferenc József követi Kortsmageőzt meg a hirtelen magához tért török császárt. Lépések hallatszanak. Mindenki rémülten fülel) Temetetlen / holtak, kik / nem lelhetik / nyugtukat...

István király és Gellért püspök ölbe kapja II. Lajost és Ferenc József segítségével felcipeli a lépcsőn. Lábaik alól Kudelkáné még az utolsó pillanatban ijedten kiment a nyulat. Pántlika lélekszakadva szalad be

PÁNTLIKA Hallga! Hallga!

Meglátva a többiek arcát, megtorpan és némán várakozik. Elsőnek Sztalin lép be. Kezében revolverrel fenyegetően megáll az ajtó egyik oldalán. Ezután az SS-egyenruhás Hitler érkezik. Kesztyűs ujjait derekán, elegáns zubbonya övébe fűzve, büszke tartással nyilaskarszalaggal áll meg a be(ki)járat másik oldalán. Néhány másodperc múlva nyilaskarszalaggal berobog Baromarc. Pöffeszkedve ellépked a csodálkozók előtt. Pántlika Baromarc felé szalad

SZTALIN (ráüvölt) Sztoj!

Pántlika lábai belegyökereznek a földbe. Baromarc pedig megáll Görgey előtt és kihívóan farkasszemet néz vele

BAROMARC Esmereg-e még, / papa? / Meg billogul? (Görgeynek a szeme sem rebben) No, esmereg-e?

PÁNTLIKA (tétován Baromarc felé mozdul) A levelem — — —

BAROMARC (anélkül, hogy egyetlen pillanatra is elfordulna a tábornoktól, ráüvölt a lányra) Maradol! (Görgey arca nem rezdül. Katonásan állja Baromarc tekintetét.

Hívős méltósággal túri, hogy Baromarc legyezzen a homloka előtt) No, hadd halljam, / billogul?

GÖRGEY Valahogy úgy... / Mondtam, hogy még / sokra viszi...

BAROMARC Jól van, öreg, / lész még hozzád / pár szavam. *(Levelet húz elő. Körülnéz)*

PÁNTLIKA *(bátortalanul)* Itten valék... / Ady Endre / menyasszonya...

Baromarc lesújtó pillantással méri végig Pántlikát, és Nyaktekercs felé nyújtja a levelet

NYAKTEKERCS Nekem írt a / nagy poéta...?! *(Átveszi a borítékot. Értetlenül / forgatja)* Sasmadár...?

KOSLAPICKA A fenébe mán, / ezzel ne játssz!

Koslapicka a levél után nyúl, de Pántlika megelőzi, és kikapja Nyaktekercs kezéből. Megmámorosodva forog a szíve fölé szorított papirossal

PÁNTLIKA Héja az, / Héja madár! / Nekem ő jár!

KUDELKÁNÉ Pántlika!

PÁNTLIKA Nekem írta! / Héja nász / az avaron...

Sztalin vadul beledurrant a levegőbe

KUDELKÁNÉ Jaj, Pántlika! *(Kiragadja Pántlika kezéből a / levelet)* E levélke / nem a tiéd! / Kicsi lelkem, / nem tenéked / hozta / a Posta!

BAROMARC *(kellő nyomatékkal)* A Nemzetvezető! / Nem érthető?

Kudelkáné mintegy Baromarc sugallatára megismétli az iménti kijelentést

KUDELKÁNÉ *(csodálkozva)* Nem érthető? / E levélkét / nem neked / hozta a
(Elgondolkodva) Nemzetvezető.

BAROMARC Brávó, / Kudelkáné! / Brávó! *(Hitlerhez fordulva)* Hogy is mondaná / a
mi Dúcsénk?

HITLER Bravisszimó!

BAROMARC Ez az! / Bravisszimó, / Kudelkáné! / Bravisszimó!

Hitler és Sztalin együtt tapsol Baromarccal. Kudelkáné ingerülten Nyaktekercs kezébe nyomja a borítékot

KUDELKÁNÉ Olvassa kend! / Legyen már kend / valahára / végre – – – *(Felkapja a nyúzott nyulat, Pántlika kezébe nyomja)* Tedd a jégre!

Pántlika szaladna a nyúllal, de Sztalin útját állja

SZTALIN Agyin minut... *(Megtotozza a nyulat)* Az ördög / sose alhatik... /
Ponyemájetye?

Pántlika ríva a nyúllal, a kamrába el

BAROMARC *(Nyaktekercshez)* Ha olvasta, / pucc meg paszta!

*Nyaktekercs mintha álomból ébredne, kibontja a levelet. Olvassa. Megtörli verejtékező
homlokát*

NYAKTEKERCS Sas-behívó...

BAROMARC Megértette? *(Nyaktekerics nagyot nyel, némán bólint)* Mit diktál a /
becsülete?... / A hazáé, / a magáé...

KOSLAPICKA *(belepillant a levélbe. Bagadozva olvassa)* Nyi-ko-la-jev-ka...

BAROMARC A veres sátánt / barlangjába' ---

KOSLAPICKA *(elgondolkodva)* Don-kanyar... / Hol van ott már / Magyarország?!

BAROMARC Piszok bolsi! / Hogy képzeled!

KOSLAPICKA Én csak ---

BAROMARC Ezér' bitó / jár teneked!

KOSLAPICKA Én csak ---

BAROMARC Most, amikor / a szent haza / élet-halál / harcát víjja, / s nagy bajába' /
fiját híjja / a csatába, / ne csakozzon, / maga barom!

KOSLAPICKA Bocsánat.

BAROMARC Nincs bocsánat! / Értve vagyok?!

KOSLAPICKA *(bratyizik)* Hát mán hogy a / rossebbe' / ne lennél... *(Bátortalanul
hozzáteszi)* Egykomám...

Baromarc hosszasan figyelí Koslapickát. Egészen közel lép hozzá. Belebámul az arcába

BAROMARC Bratyizálsz? / Sztalin testvér!

SZTALIN *(előre lép egyet)* Partizánye?

BAROMARC Ez itten e?! *(Körbeszaglássza az egyre rémültebb Koslapickát)* Ez a
trágya? / Ganéjbánya?! / Ez a bűzös / lepedék?

KUDELKÁNÉ Most már aztán / legyen elég!

BAROMARC Ó, hát itt van / maga is?

KOSLAPICKA Ütet hagyja! / Meg ne merje ---

SZTALIN *(pisztolyt fog Koslapickára)* Partizánye?!

BAROMARC (*éllel*) Legalábbis / ha az lenne! / De ez csak egy / komámasszony / szopókája! / Egy dezertőr! / Míg az ellen / ellenünk tőr, / künn a fronton / a kaszás arat, / addig ő szépen / itthon, a / spájzba' marad! / Megbúvik a / befőttek közt, / ő a császár! / Vesszején még / ott a lép, / rájárogat / a koncsorgó / fehérnép...

KUDELKÁNÉ Baromarc!

SZTALIN (*Koslapicka felé bök a revolverrel*) Partizánye?

BAROMARC Ááá, dehogy... / Egy kis munka / jót tesz neki.

SZTALIN Málenkij / robot?

BAROMARC Józanító / friss levegő! / Balalajka! / Dal meg szűzhó!

SZTALIN Ponyemájut: / Amur, Léna, / Bajkáli-tó! / Szibéria!

HITLER Arbeit macht frei!

SZTALIN Mozsabitty! / Nálunk nagyon / jól bevált.

HITLER Irigylem / szép hazáját! / Maguknál az / ember, mint *Wert*...

Kíváncsian néz Sztalinra, Sztalin bólogat

SZTALIN Dá, dá! Mint Wert! / Mint érték...

HITLER Já, já! / Ahol érték, / kezelik!

SZTALIN (*összeüti a bokáját. Tiszteleg*) Szpassziba, / Moj Adolf!

HITLER (*tiszteleg, lendíti a karját*) Heil, Sztalin! / Das ist natürlich, / mon generál!

Néhány másodpercig tisztelegve állnak egymással szemben, majd újra elfoglalják őrhelyeiket a „Nagy Magyar Egérút” két oldalán

KUDELKÁNÉ Az én házámban — — —

BAROMARC Az én házámban — — — / Folytassa csak!

KUDELKÁNÉ Nem állhatok / garázdákat!

BAROMARC Ellenben a / paráznákat – – / Folytassa csak!

Kudelkáné folytatná, de Görgey elébe vág

GÖRGEY Ugyan hagyja, / úgyse tudja...

KUDELKÁNÉ De hát mindent / én se tűrök!

GÖRGEY Voltak itt már / nagyobb zúrók...

BAROMARC Jól van, öreg, / hogy is hínak!

GÖRGEY Egy magyarnak / nem kellene / kétszer mondanom!

BAROMARC (*tahó gúnnyal*) Gidófalvy, / jól emlékszem!

GÖRGEY Na de kérem!

BAROMARC (*gúnnyal*) Bibsibérenc! / Wallenberg / és körei!

GÖRGEY Te húgyagyú! / Az én nevem / Görgey!

BAROMARC Attól függ, hogy / honnan nézi! / Különben is / ezt e helyt már / mintha
mondta / volna valaki!

GÖRGEY Én mondtam volt / egy postásnak, / egy félnótásnak...

BAROMARC Milyen hangon / beszél velem? / Gidófalvy – – –

GÖRGEY (*teljesen kikelve magából*) Görgey Artúr! / Ez a nevem – – –

BAROMARC Nem szeretem, / ha valaki / bolondnak néz, / Gidófalvy...

Az agg Görgey nekiugrik Baromarcnak, de Hitler és Sztalin lefogja

GÖRGEY Engedjenek! / Nem tűrhetem, / hogy a nevem! / Becsületem...

NYAKTEKERCS Ebből elég!

KOSLAPICKA Elég, az ám!

BAROMARC (*revolvert ránt. Sakkban tartja Koslapickát meg Nyaktekercset*) Szegény
hazám... / Hogy vízzé vált / itt a fajvér! / Csak a tallér / meg a gallér, / csak az számít, /

a szittyaszív, / a kacagány / az nekik smafu! / Nincs már tabu, / nincs már sámán, / csak Moloch van!

SZTALIN Dá, dá! Moloch! / Mindig azok...

BAROMARC Magyarországon / a paj'szos ármány / tivornyázik / a Sátán Bálján / egyedül.

KUDELKÁNÉ Miről beszél / maga itten?

BAROMARC Az országrúl! / A magyar sorsrúl! / A hungarista / gondolatrúl! / Arról, hogy / nemzetünknek / élettér kell! / Kudelkáné, / felfogja ezt?!

KUDELKÁNÉ *(roppant keserűen)* Nálam jobban / alig érti / valaki...

BAROMARC Szittyá lélek / nem tűr pányvát! / Szabad, erős! / Óriásnak / született! / Nem mint a / törpe tótok, / meg ezek a / szőrös mórok, / akik ezer / éve csak a / koronánkra / ácsingóznak, / arra sajog / a foguk. *(Hitler felé bólint)* Mert megvan ám! / És ezért a / doktor úrnak / örök hálával / tartozom – – –

GÖRGEY Hogy maga / mekkora / barom!

BAROMARC *(az öregre fogja a revolvert)* Ha akarom... / Én most magát...

GÖRGEY *(szembenéz Baromarcclal)* Krumplipuska?...

BAROMARC *(kibiztosítja a fegyvert)* Úgy gondolja? / Gidófalvy...

GÖRGEY *(csöndesen, nagyon megfontoltan beszél, míg egy pillanatra sem veszi le a tekintetét Baromarcról)* Gidófalvy?... / Derék ember, / nem ösmerem. / Kemény legény – / magyar hős – / ahogy hallom. / Én bevallom, / szívemből / respektolom.

BAROMARC *(megragadja Görgeyt és Hitler felé taszítja)* Bemutatom / Gidófalvy / Lajos zászlóst, / Hunniánk / szégyenét...

HITLER *(pillanatnyi habozás után a homlokához emeli a kezét. Tiszteleg Görgey előtt)* Herr Lajos! / Legyen ön vagy csak / neve. Büszke / lehet mind- / kettejükre / nemzete.

BAROMARC *(felháborodva)* De hát ez egy!...

HITLER *(visszalép a szerepébe. Végigméri Görgeyt)* Elég elnyűtt / emberanyag. *(Legyint)* Arra jó lesz, / amire kell.

SZTALIN *(durván felröhög, és megragadja Koslapickát)* Ahogy nekem / ez itt! / „Kis munkára.”

KOSLAPICKA De hát én nem – – –

SZTALIN *(megfenyegeti Koslapickát)* Jóvátétel! / Az jár nékem! / Azok után, / amit tettem / magukért...

HITLER Já, natürlich! / Ami jár nekem, / az jár magának!

SZTALIN *(ingerülten Hitler felé fordul)* Ami nekem jár, / az jár magának / is. / Így helyes ez, / s nem amúgy.

Hitler szabadkozva tárja szét a karját, és megöleli Sztalint

BAROMARC Ha gondolják, / indulhatnánk.

Sztalin és Hitler kibontakozik az ölelésből

HITLER Persze, persze, / csak hát tudja, / Herr Barom, / az ember néha / megmutatja...

SZTALIN ...hogya az örök / harcba' még nem / marta szívét / szerteszét / a druzsba.

HITLER A rozsda.

SZTALIN .. Az az: rozsda.

HITLER Azt mondta, / hogy druzsba.

SZTALIN *(ellenségesen)* Tán nem tudnám, / hogy mit beszélek? / Azt akarja / mondani?

HITLER Azt nem mondta / senki sem.

SZTALIN Hát akkor meg / miket beszél / összevissza, / énnekem?

KUDELKÁNÉ Ez nem az a hely! / Nem lúvásár! / Ez egy haza! / Itt élnünk kell!

BAROMARC Hogy keveri / most ezt ide?! / Búza közé / mért hint konkolyt / már megint?!

KUDELKÁNÉ Nem volt elég? / Ezer éve / errefelé / patakokba / ömlik a könny! /
Rétjeinken / nem nő már más / csak véráztatta / vasvirág! / Lelkeinkben / titkos féreg /
foga rág...

BAROMARC Csupa túlzás, / pesszimitás! / Kalamitás!

GÖRGEY Miket nem tud / itt a postás!

BAROMARC Kuss! (*Görgeyre veti magát*)

HITLER (*eléáll*) Gidófalvy / úr az enyém! / Nem engedem – – –

BAROMARC Jól van! Rendben! / Legalább / ennyivel / is kevesebb! (*Összeüti a
bokáját*) Künn a síkon / már felrivallt / a szittyakürt! / Tűnt századok / felmorajl'nak /
de pirkad már / a Szebb Jövő! / Künn a Magyar / Napkeltében, / gyöngyharmatos /
mezeinkben / testvéreink / visszavíjják / nagyapáink / ősi jussát, / Árpád apánk /
birodalmát! / S akkor majd, / ahogy a nagy / költő mondja: / A magyar név / megint
szép lesz, / méltó régi / nagy híréhez!

GÖRGEY (*a Petőfi-kép felé fordul*) Mit szól ehhez, / Petrovics?

A Petőfi-kép nem reagál

BAROMARC Kitartás!

*Baromarc kirohan. Hitler és Sztalin, magukkal vonszolva Görgeyt meg Koslapickát,
követik. Nyaktekercs felhevülten indulna*

KUDELKÁNÉ Legyen eszed, / Nyaktekercs!

NYAKTEKERCS (*meglobogtatja a behívót*) Mit tegyek? / Porszem vagyok / én
mindehhez!

KUDELKÁNÉ Porból lesz a / sár is! Gondolt / erre, ha már / másra nem tudott!?

NYAKTEKERCS Kushadjak le, / mint az – – – (*Hirtelen elhallgat*)

KUDELKÁNÉ Mint az Imre! / Mondja szembe!

NYAKTEKERCS Hát igen...

KUDELKÁNÉ És az öreg? / Görgey meg / a sógora, / Koslapicka! / Velük s velünk / mi legyen?!

NYAKTEKERCS Értse már meg, / Nem tehetem...

KUDELKÁNÉ (*Nyaktekercs elé áll*) Mi lesz velünk, / Nyaktekercs? / A házzal, / e kis hazával... / A kertjeinkkel... / Mindent felver / a gaz, a gyom, / meg a dudva, / Nyaktekercs!

NYAKTEKERCS Hív a hazám...

KUDELKÁNÉ Nyikolajevka / sose volt magyar! / Meg akarják / ölni! Kibelezni! / Hát nem érti, / Nyaktekercs!

NYAKTEKERCS El kell mennem...

KUDELKÁNÉ Odadobják, / mint egy kocot / az oroszoknak, / nehogy őket / tépje szét!

NYAKTEKERCS Indulnom kell...

KUDELKÁNÉ Nem engedem! / Nincs már senkim! / Lyányom, fiam, / mind halott!

NYAKTEKERCS (*dühösen hátralép*) Margitom egy / zsidrancnak / vetette — — —

KUDELKÁNÉ Ne beszéljen / így!

NYAKTEKERCS Egy horpadt / mellyű bibsinek!

KUDELKÁNÉ Nem engedem — — —

NYAKTEKERCS Én szerettem! / S amíg élek, / szeretem.

KUDELKÁNÉ Épp ezért!

NYAKTEKERCS Saját magát / okohatja, / mindenért!

KUDELKÁNÉ Margit lyányom / választotta / Rézelejt — — —

NYAKTEKERCS Ez nem igaz! / Margit nagyon / helyre lyány vót! / Mit érdekelte / út a bót?

KUDELKÁNÉ Azt szerette, / méricskéltni / a cukort / meg a sót...

NYAKTEKERCS Ez nem igaz!

KUDELKÁNÉ De bizám! / Margit lányom / Rézelejbe / béesett.

NYAKTEKERCS Az nem lehet! / Minden mi baj, / a zsidókból / ered!

KUDELKÁNÉ Nyaktekercs! Te / így nem / beszélhetel! / Isten ellen / való vétkem, / hogy / tiltottam meg / hessengettem / egymás elől / a két szívet... *(Kudelkáné egyre jobban magába roskad. Nyaktekercs lassan elindul kifelé)* Ezért az ostor, / ezért a korbács, / minden ütés, / minden, ha / büntetés... *(Nyaktekercs kimegy)* Férjemuram, / Imre fiam, / Margit lányom – / sorra szépen, / elvesztettem, / és így vesztettem el / mindenem! / Viharvert fa / villámsújtva, / kéklőn, / áll még fenn a / holdsugaras / dombtetőn, / de már, csak a / fejszét várja. / Hogy / elhullhasson / le a gyászba, / le a csendbe, / a végső rendbe – – –

VASTÜDŐ *(beszad. Kezében a friss lapok)* A Donnál / ott veszett, / a Második / Magyar / Hadsereg! / A telefonnál / Batu kán! *(Szétszórja az újságokat és kiszalad. A hangja még sokáig hallatszik)* ... odaveszett! / a Második / Magyar / Hadsereg! / A Donnál mind / odaveszett... / ... mind odaveszett! / A telefonnál / Batu kán!

KUDELKÁNÉ Nincsen Isten! / Vagy ha van, hát / korkongyílus! / Nem is csak egy, / száz meg ezer! / Tőle hemzseg / a Nílus, a Szent... / Mind az összes / nagy folyam... / Bűzös lehű, / emberevő / fertelem... / Istenem...

Pepás felemelkedik a helyéről, de visszaereszkedik, mert Pántlika jön be, kezében szegényes motyójával. Szomorúan álldogál

PÁNTLIKA Hall engemet, / tén'sasszony? / Izent értem...

KUDELKÁNÉ *(nem néz fel. Összetörten ül a földön)* Én nem üzentem...

PÁNTLIKA Nem is maga...

KUDELKÁNÉ Hát kicsoda?

PÁNTLIKA A vőlegényem / Hát a Bandi...

KUDELKÁNÉ *(elcsigázottan Pántlikára tekint)* Ady Endre?... / Szóvak ő üzent...

PÁNTLIKA Amerikába... / mán ott van ő is... / Talált munkát, / meg mifene...

KUDELKÁNÉ Ady Endre...

PÁNTLIKA Azt izente: / Repülj, drága / kiscalambom! / Hussanj! Drága, / szent madár! / Ezt izente / szó szerint... / Hogy én vagyok / az ő galambja... / Szó szerint...

KUDELKÁNÉ Istenem...

PÁNTLIKA Hát köszönök / mindent szépen... / Ahogy rendje, / módja van. (*Lehajol Kudelkánéhoz, megöleli*) A jó szókat, / nagy bajomban / a vigasztalást... / Meg miegyéb... / Mindent szépen / köszönök. (*Felegyenesedik. Tétován álldigál Kudelkáné felett*) Indulnom kell... / Aszongyák, / hogy Amerika / messzi van... (*Indulna, de nem tud*) Azt is mondják, / hogy szép ország, / nem tudom... / Nem is nagyon / érdekel. / Hogyha rút is, / nékem szép lesz / ott tartjuk / a kézfogónk... (*Téblából*) Azt izente / Ady Endre: / Repülj drága / Kiscalambom! / Hussanj! Drága / szent madár! / Ezt izente / szó szerint... (*Szinte észrevétlen elindul kifelé*) Teccen tudni, / talált munkát. / Az én Bandim... / Azt ígérte, / megjavul...

KUDELKÁNÉ Ady Endre... / Istenem...

PÁNTLIKA Én hiszek benne. / Most már jó lesz, / mint más ember... / Ezt nem ígérte, / de én tudom... / A kedvemért, / és mert szeret, / Ady Endre / megteszi... (*El*)

KUDELKÁNÉ (*fáradtan feltápáskodik*) Mint az ujjam... / Úgy maradtam... / Ez a sorsom... / Ez van írva / le nekem... (*Körülnéz*) Takaríthatok... (*A konyhából vedret meg seprűt hoz elő*) Amióta / eszem tudom / ezt akarom: / Egyszer végre / rendet tenni, / takarítani... / Hát most végre / tehetem... / A kézfogó / ismét elmarad. / Tán máskor, vagy / tán mán soha... (*Kiballag*)

Kortsmageőz jön le a lépcsőn, mögötte Ferenc József kezében a magyar koronával

FERENC JÓZSEF Szebb, mint az eredeti... Szerénytelenség nélkül mondhatom...

KORTSMAGEŐZ Maga egy ezermester, egy valóságos varázsló!

FERENC JÓZSEF Ugyan, ugyan...

KORTSMAGEŐZ Egy varázsló! Ehhez ragaszkodom!

FERENC JÓZSEF Hát...

KORTSMAGEŐZ *(átveszi a koronát)* Valóságos mestermunka... Seckujedna...

FERENC JÓZSEF Azt azért talán mégsem...

KORTSMAGEŐZ Seckujedna! És punktum! István! István király!

István király jelenik meg. Mögötte Gellért püspök. Kortsmageőz háta mögé dugja a koronát

ISTVÁN KIRÁLY *(bátortalanul)* Mintha a nevemet hallottam volna...

KORTSMAGEŐZ Maga I. István, a magyarok királya?

ISTVÁN KIRÁLY Hallottál valamit? Ellenkezőt?

Kortsmageőz előhúzza a koronát

GELLÉRT PÜSPÖK Uramatyám! Csak az Isten segíthetett rajtunk!

KORTSMAGEŐZ *(teátrálisan Ferenc Józsefre mutat)* Ím! Itt áll elöttetek!

FERENC JÓZSEF Ez azért túlzás...

KORTSMAGEŐZ Csak ne szerénykedjék, Ferenc elvtárs, ne szerénykedjék! Magának elévülhetetlen érdemei vannak... *(Ferenc József felé nyújtja a koronát)* Magát illeti a jog... *(István királyhoz)* TÉRDRE!

Szent István király térdre rogy

FERENC JÓZSEF *(kezében a koronával)* Mit csináljak vele?...

KORTSMAGEŐZ Húzza a fejére!

FERENC JÓZSEF Még sose csináltam olyat...

KORTSMAGEŐZ Gondoljon a dédjére.

FERENC JÓZSEF Hogyan, kérem?

KORTSMAGEŐZ A dédnagyapjára...

FERENC JÓZSEF Mit kell ilyenkor mondani?

KORTSMAGEŐZ *(Gellért püspökhöz)* Mit is kell ilyenkor mondani? *(Gellért püspök tanácstalanul tárja szét karjait)* Mondja azt... In nomine patris, et filii, et spiritus sancti...

FERENC JÓZSEF In nomine patris, et filii, et spiritus sancti...

KORTSMAGEŐZ Szpirituuuusz... Mondja azt...

FERENC JÓZSEF Azt mondtam...

KORTSMAGEŐZ Azt mondta, hogy spirítuuusz!

FERENC JÓZSEF Azt hát...

KORTSMAGEŐZ De ne azt mondja! Mondja azt, hogy szpirítuuusz...

FERENC JÓZSEF Spirítuuuuusz...

KORTSMAGEŐZ *(fáradtan beletörődve)* Ámen... Napok óta ezek a sorok járnak az eszemben: „Itt régik a bűnök, itt régik az átkok. S itt újak a bűnök, s itt újak az átkok.” Szép, nem? *(Ferenc József a saját fejére teszi a koronát)* „Itt régik a bűnök, itt régik az átkok. S itt újak a bűnök, s itt újak az átkok.” Szép. De kérdem én, mitől szépek ezek a sorok?... Attól, hogy igazak... az ám... *(Kifelé fülel...)* Halljátok? Mi ez? *(A többiek a vállukat vonogatják)* Mi lehet ez? Mintha... *(Vágtató lovak nagyon távoli robaja hallik. Mindannyian kíváncsian az ablakhoz szaladnak)* Jézus! A TATÁROK!

Hanyatt-homlok menekül mindenki. Kívül felrivallnak a harci sípok, szilaj harci mének horkannak, nyerítenek, vágtatnak dübörögve, vad csatakiáltások harsannak és a

fellobogózott tatár seregek előzönlük a fogadót. Súlyos léptekkel Batu kán jön be. Komoran körbetekint és meglátja az alvó Szulejmánt

BATU KÁN Hol lennének hát azok a híres magyarok, he? (II. Szulejmán füléhez hajol) Hé, te magyari! Alszol? Puskás Öcsi, he, alszol?! Góól! (Egyetlen suhintással lenyisszantja a szultán turbános fejét. A döbbent csendben csörömpölve földre hull a kép és darabjaira törik. Batu röhögve rúg a török kobakjába) Foci! Magyarok!... Foci! Hol vagytok, magyarok?!

A kutyafejű sereg együtt röhög vezérével. Amikor aztán a kán dühödten rátapos a képre és fenyegetően körbe hordozza kegyetlen tekintetét, rettenthetetlen harcosainak torkára odafagy a röhögés. Végül Batu kiadja a parancsot

Támadááááás!

Elsötétül minden. Az ég egybeszakad a földdel. Villámok cikáznak, mennydörgés rázza a leget.

Amikor aztán elcsendesedik minden és a távolodó paták robaját felváltja a madárcsicsergés, újra felvirrad a nap.

Baloldalt Margit és Rézelej jön be. Lassan leengedik ütött-kopott bőröndjeiket és lehorgasztott fejjel állnak meg a Fogadó Máriához fogadó füstölgő romjai előtt. Jobboldalt Nyaktekerecs bukkan fel. Hónaalatt mankó, görnyedt vállán leventepuska. Karikás, fáradt szemekkel bámulja a másik oldalon kézenfogva álldogáló Margitot és Rézelejt

Nagyon KONYEC.

